

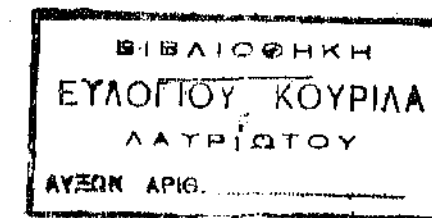
ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ

1879

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6.—ΔΕΔΕΜ. ΦΡ. 8.

ΑΘΗΝΗΣ

Γραφείον της 'Εστίας: 'Οδός Σταδίου, 6.

1879

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑβδομῶς

Ἐνδρόμῃ Ἰηθία: Ἡ ἐλλάδ' ἔρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἔρ. 20 - Λιουάρμυ ἔρχονται ἀπὸ
1 Ἰανουαρίου ἐκείνου ἔτους καὶ τοῦ Ἰηθίου - Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὀδὸς Ἐυδίου, 6.

7 Ἰανουαρίου 1870

ΠΑΝΟΜ. ΤΗΣ ΥΠΟΓΡ. ΤΟΥ ΝΑΥΑΡΧ. ΣΠΕΤΣΩΝ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΝΑΡΟΥΤΣΟΥ

Τομαῖς ἀφαιρεῖν, ἢ πότοις ἢ φαρμάκοις,
Πασῶν μεγίστων τῶν ἐν ἀνθρώποις νόσων.»

Γράμματιον - ἀποδείξιον

Ὁ δαιμόνητος Ἐστάθιος Σίμος κατέλιπεν ἀτελεῖ ἐλευθέραν μετάφρασιν τοῦ συγγράμματος τοῦ Ἀβιλιου Σουβίστρ *Un philosophe sous les toits*, τοῦ βραβευθέντος ὑπὸ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Ἐκ τῆς μεταφράσεως ταύτης, ἣν ἔκρινεν χάριν τῆς Ἐστίας, ἤ τις καὶ ἄλλας αὐτοῦ διατριβὰς πρωτοτύπους καὶ μεταφρασμένας πολλάκις μετ' εὐγνωμοσύνης κατεχώρισεν εἰς τῆς στήλας αὐτῆς, ἀποσπῶμεν τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον, εὐμενῶς χορηγηθὲν ἡμῖν ὑπὸ τῆς οἰκουγενείας τοῦ ἀειδίου ἀνδρός. Καίτοι δ' ὁ θάνατος δὲν ἀφῆκεν αὐτὸν νὰ ἐκτελεσθῆ καὶ ἀναθεωρήσῃ τὸ ἔργον, νομίζομεν ὅμως ὅτι ἐλάττωτον ἐλάττωι τοῦτο τὴν ἀξίαν προϊόντος καλῶς ἀνδρός ἀριστοτέχου περὶ τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν. Σ. τ. Δ.

I ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Ἔρχομαι ἐκ τῆς ἐκκλησίας. Ὁ γέροντ μου Ποθητὸς μετ' ἡρώτησε καθ' ἑδὼν διατὶ ὑπῆγα εἰς τὸν ναὸν τῆς ἐνορίας, καὶ ὄχι εἰς τὴν Μητρόπολιν, ὅπου γίνεται ἡ βασιλικὴ τελετή. Ἀπεκρίθη ὅτι ἐπρότιμῃσα ν' ἀκούσω ἐν ἡσυχίᾳ τὴν θείαν ἱερουργίαν. Ὁ Ποθητὸς ἐμειδίασε: «Καὶ τί γυρεύομεν, εἶπεν, ἡμεῖς οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ ἀπόκληροι τοῦ κόσμου μεταξὺ τῶν πλουσίων καὶ τῶν εὐτυχῶν τῆς γῆς; Πρὸς τί ἀνωφελῶς νὰ βλέπωμεν καὶ νὰ ζηλεύομεν; Καλῆτερα μακρὰν!» Ἐκουψα τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν ἀπεχαιρέτισα.

Ὁ Ποθητὸς λοιπὸν μετ' ὑποθέτει σκυθρὸν, πικρόχολον, μισάνθρωπον, φθονερὸν, ἀποφύγοντα νὰ βλέπω τοὺς εὐτυχιστέρους μου, καὶ ἐπιδεικνύοντα διὰ τῆς ἀπομακρύνσεως τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀποστροφὴν μου. Ἄλλ' εἶναι τοῦτο ἀληθές; Δὲν ἔλαβα λοιπὸν ὡς σύμβολον τὸ χρυσοῦν ἐκεῖνο ἀρχαῖον παράγγελμα;

«Ἥτις γενόμενος, τοῖς ἔχουσι μὴ φθίνει.»

Ἐλησμώνησα ἀρὰ γε τοὺς ὠραίους τούτους στίχους τοῦ Ἑβριπίδου;

«Τίς ἀρα μήτηρ ἢ πατὴρ κακὸν μέγα
Προτὸς ἔφουσε τὸν δυσώνημον φθόνον;
Ποῦ καὶ πότ' οἰκεῖ σάματος λαχὸν μέρος;
Ἐν χειρὶν, ἢ σπλάγγνοισιν, ἢ παρ' ὀμμάτων
Ἐσθ' ἦμιν; ὡς ἦν μύθος ἱατροῖς μέγας

ΤΟΜΟΣ 2' - 1870.

Ὅχι, ὄχι. Ἀπηλλάγη, δέξα τῷ Θεῷ! ἀπηλλάγη τῆς κακῆς καὶ δυσωνήμου ταύτης νόσου. Ἄλλὰ διατὶ πιστεύεται ὅτι δὲν ἀπηλλάγη; διατὶ ὁ Ποθητὸς ἐλάλησεν εἰρωνικῶς ἐπὶ τοιαύτῃ πεποιθήσει; Ἄς ἐκβάλω καὶ αὐτὸν καὶ οἰονδήποτε ἄλλον ἐκ τῆς ἀπάτης. Ὁ ἀνθρωπος ὀφείλει, ὄχι μόνον νὰ πράττῃ αὐτὸς τὸ καλὸν, ἀλλὰ καὶ νὰ γίνεταί καλὸν παράδειγμα εἰς τοὺς ὀφείλους του. Οὕτως ἐνεργεῖται ἡ οἰκοδόμησις ἀλλήλων, τὴν ὁποίαν παραγγέλλει ἡ θρησκεία. Ἄς θέλω τοὺς ὀφθαλμοὺς μου διὰ τοῦ εὐαρέστου θεάματος ἀνθρώπων εὐδαιμονούντων. Οὐδέποτε εὐρέθην τόσον εὐτυχῆς, ὅσον ἀφοῦ χαίρω εὐλαχρῶς ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ τῶν ἄλλων. Τί εἶναι ὁ ἀνθρωπος ἐν τῷ κόσμῳ; Πλάσμα δίψαν ἔχον εὐτυχίας. Ἡ εὐτυχία εἶναι εἰς τὸν ἀνθρωπον ἀνάγκη εἶναι δὲ καὶ ἡ πληρεστάτη καὶ ἡ χαριστάτη ἀνάπτυξις τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ. Εἶναι καθὼς ἡ εὐωδία εἰς τὸ ρόδιον, καθὼς εἰς τὴν ἀηδὼνα ἢ μελωδίαν. Πῶς οἱ εἰς ταῦτα εὐφραίνονται δὲν εὐφραίνονται ἐπίσης καὶ εἰς τὴν εὐτυχιαν τῶν ἀνθρώπων;

Ἄλλ' οἱ ἀνθρωποι, ζητούντες τὴν εὐτυχιαν, παραγνωρίζουν πολλάκις τὴν ἑδὼν, καὶ περιπλανῶνται μακρὰν τοῦ σκοποῦ; Τόσῳ περισσότερο αὐτοὶ μὲν εἶναι ἀξιοί συμπαθείας, τὸ δὲ θέαμα τῆς ἀνθρωπίνης εὐτυχίας ἐρατεινὸν καὶ ἀξιόρατον. Καὶ ἀληθῶς, πόσα κωλύματα, ἐπιπροσθεῖντα μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς εὐτυχίας αὐτοῦ! Κωλύματα φυσικά, φθοραὶ, κίνδυνοι, νόσοι, θάνατοι προσφιλῶν προσώπων, καὶ ὅσα ἄλλα ἀνεξάρτητα τῆς θελήσεως αὐτοῦ καὶ κωλύματα φανταστά, ἀλλὰ προεργόμενα ἐκ προλήψεων καὶ ἀποπλανήσεων τοιούτων, ὅσατε ἢ ἐξ αὐτῶν ἀπαλλαγὴ γίνεται εἰς τοὺς πολλοὺς ἀκατάρθωτος. — Ἴδὲ τοὺς φιλοπλούτους, τῶν ὀφείλων ἢ πλεονεξία, ἀντὶ νὰ κορεσθῆ, αὐξάνει διὰ τοῦ πλουτισμοῦ, καὶ βλέπει πάντοτε ἐνώπιον αὐτῆς στερήσεις. — Ἴδὲ τοὺς φιληδέονους, χαυνουμένους καθ' ἡμέραν διὰ τῆς ἀπολαύσεως, καὶ ἐν τῇ χαυνώσει ταύτῃ αἰσθανόμενους ὅτι ἀπώλεσαν τὴν αἰσθησὶν πάσης ἡδονῆς. — Ἴδὲ τοὺς φιλοδόξους οἰτινες, εἰς πᾶσαν ὑποτιθεμένην τῆς φιλοδοξίας αὐτῶν προσδοκίαν, ὄχνηλοῦν καὶ ἐρεθίζονται καὶ δυστυχοῦν, κα-

ὅπως ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος Συβαρίτης, ἐντὸς τῆς στρωμνῆς τοῦ ὁποίου εἶχε διπλωθῆ ἐν φύλλον ῥόδου.

Σὺ, Εὐθύδημε, εἶσαι ἀπηλλαγμένος ὄλων τῶν τοιούτων. Ἄγαμος καὶ μόνος ἐν τῷ κόσμῳ, στερεῖσαι τῶν ἡδονῶν, ἀλλὰ στερεῖσαι συγχρόνως καὶ τῶν πικριῶν τοῦ ἐν οἰκογενεῖα βίου. Διασωθεῖς ἐν λιμένι μετὰ κινδυνώδη πελαγοδρομίαν, κατοικῶν μικρὰν ἰσόγειον κατοικίαν ἐν Γερανίῳ, κατέχων ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν ταπεινὴν, καὶ ἐπαρκῶν εἰς τὰ τοῦ βίου σου διὰ τοῦ μικροῦ μισθοῦ τῆς ὑπηρεσίας ἀσφαλιστικῆς Ἐταιρίας, βλέπων ἐκ τῆς ἀφανείας σου τὸν κόσμον ὡς θάλασσαν, καὶ οὔτε τὰ ἐξ αὐτῆς πλούτη ἐπιθυμῶν, οὔτε τὰ ναυάγια φοβούμενος — οὔτε τὸν φθόνον τῶν ἄλλων διεγείρων, οὔτε σὺ ἔχων ἀφορμὴν τοὺς ἄλλους νὰ φθονῆς — δόξαζε τὴν θεῖαν Πρόνοιαν διὰ τὴν ὁποίαν σοὶ ἐχορήγησεν εὐεργεσίαν ταύτην τῆς αὐταρκείας, καὶ λέγε πρὸς σεαυτὸν πάλιν καὶ πολλάκις ὅτι τὸ καλύτερον μέσον πρὸς ἀπόδειξιν τῆς εὐγνωμοσύνης σου εἶναι ἡ τελεία καὶ ἀπεριόριστος πρὸς τὸν πλησίον σου ἀγάπη.

Ἔρμ. 10 π. μ. Ἰσταμαι πρὸ τῆς Μητροπόλεως. Πόσος θόρυβος! πόσον συνωθούμενον πλήθος! Ἀμαζαί, στρατός, ἵππικόν, τὰ πάντα φύρδην μίγδην. Συμπεριπατῶ μετὰ τῶν πολλῶν διαβαίνω πολλάκις ἐμπρὸς ὀπίσω τὴν τῆς Μητροπόλεως ὁδὸν, καὶ τοποθετούμαι ὑπὸ σκιάν ἐν τῇ πρὸς τὴν Θουρῶδῃ ὁδὸν τοῦ Ἑρμοῦ γωνίας, ὅθεν βλέπω καὶ περιεργάζομαι ἀνέτως τοὺς διαβαίνοντας. Ἴδού ἐξέρχονται. Πτωχὴ μου ἀκοή, ἐξεκωφάθη. Σάλπιγγες, τύμπανα, πάντα τὰ ὄργανα τῆς μουσικῆς, καὶ ἐπὶ πᾶσι κρότοι διαδοχικοὶ πυροβολῶν. Πῶς εὐφραίνονται ἐν τῇ ταραχῇ ταύτῃ, καὶ τρέχουν τῆδε κάκεισε, τὰ μικρὰ ταῦτα τοῦ λαοῦ παιδιὰ! Ἄ! τρέμω μήπως τὰ καταπατήσῃ τὸ ἵππικόν. Ἴδού καὶ ἄμαζαι σφριγόντων ἵππων, πλησιάζουσαι εἰς τὴν κλίμακα τῆς ἐκκλησίας. Βοήθειαν εἰς τὰ μικρὰ παιδιὰ! Κλητήρες! . . . Δόξα τῷ Θεῷ! οἱ κλητήρες τὰ παρεμέρισαν. Πούχασα. Ἐπανέρχομαι εἰς τὴν γωνίαν μου. Ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια, οἱ αὐλικοὶ, ἐμβάλλουν εἰς τὰς ἀμάξας. Ἴδού ἔρχονται. Ὅποιοι ἵπποι! ὅποιοι χαλινοὶ, καὶ φάλαρα, καὶ ἐπίππια, καὶ ὄχηματα, καὶ θεράποντες μεγαλόσχημοι, καὶ οἰκοστολαί! Πόσος ἀργυρὸς, πόσος χρυσὸς ἐν ἀφθονίᾳ! Διέρχονται ἐμπροσθέν μου. Βλέπω τὸ εὐγενὲς καὶ ἀρρενωπὸν τῆς στάσεως τοῦ βασιλέως, τὴν συμπλήρῃ καὶ θελκτικὴν μορφήν τῆς βασιλείας, καὶ τὰ καλὰ καὶ ἀθῶα πρόσωπα τῶν βασιλοπαίδων. Καὶ ὀπουργοὶ, καὶ στρατηγοὶ, καὶ ναύαρχοι, καὶ ὄλον τὸ ἐπιτελεῖον. Τὰ πάντα ἐν πλούτῳ, καὶ λαμπρότητι, καὶ στολαῖς χρυσοπαράφοις. Οὕτω μεγαλοπρεπῶς πανηγυρίζεται

ἡ ἑναρξὶς τοῦ Νέου Ἔτους, καὶ ἡ γενομένη τελετὴ ἤτο παρακλήσεις πρὸς τὸν Ἰψίστον Θεόν, ἵνα ἐξαποστείλῃ αὐτὸ αἴσιον, καὶ φέρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ πᾶν εἶδος εὐδαιμονίας. Οὐδὲν δικαιότερον τῆς εὐχῆς καὶ τῆς δεήσεως ταύτης ἐκ μέρους παντὸς ἀνθρωπίνου πλάσματος. Ὅλοι αἰσθάνονται τὴν αὐτὴν δίψαν τῆς εὐτυχίας· ὅλοι ἀπειλοῦνται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ σπῆτος τῆς δυστυχίας. Ἀφθόνητος λοιπὸν καὶ ἀνεμέστος ἡ ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας εὐχή. Εἰσάκουσον αὐτὴν, πανάγαθε Θεέ, καὶ καταστήσον εὐτυχῆ, ὅσον ἐπιτρέπουν αἱ θεῖαι σου Βουλαί, ὅλα τὰ ἔμφυχά σου δημιουργήματα· δέξαι δὲ καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην μου ὅτι, ἀπαλλάξας με τῆς φιλοδοξίας καὶ τῆς φιλοπλουτίας, μὲ διατηρεῖς εὐχαριστούμενον ἐν τῇ ὀλιγαρκείᾳ, καὶ συγχρόνως ἀνοίγεις τὴν καρδίαν μου εἰς τὰ φιλικὰ ταῦτα πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν τῷ πλησίον μου αἰσθητάτα. Ἐν τούτοις, ἐπιτρέπεται μοι νὰ σκεφθῶ δὲν εἶναι ἀρὰ γε μεγάλη ἡ τοιαύτη πολυτέλεια εἰς ἔθνος μικρὸν καὶ πτωχὸν ὡς τὸ ἡμέτερον;

Πρόσεχε, Εὐθύδημε, ἐπὶ τῶν κρίσεών σου. Γνωρίζεις ὅτι πολλὰ καὶ διάφορα, καὶ ὑπὲρ καὶ κατὰ τῆς πολυτελείας, ἀποφαίνεται ἡ κοινωνικὴ ἐπιστήμη· καὶ γνωρίζεις ἀκόμη ὅτι ἡλιος ἐνταῦθα ἵνα φαιδρύνῃ τὰ βλέμματά σου ἐπὶ τῇ Θεᾷ προσώπων εὐδαιμονούντων, καὶ πᾶν ὅ, τι φέρει χροιάν σκυθρωπῆς ἐπικρίσεως κακῶς συμβιβάζεται πρὸς τὸν τοιοῦτόν σου σκοπόν.

Ἐπειτα, σκέφθητι ὅτι ὁ Θεομὸς τῆς βασιλείας, ὁ τόσον ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ἀναγκαῖος, φέρει ἄρους τινὰς μεθ' ἑαυτοῦ, τῶν ὁποίων ἡ παράβλεψις καταβιβάζει αὐτὸν τῆς ἀνηκούσης πρὸς τὸν ὁποῖον καθιδρύθη σκοπὸν θέσεως. Τοιαῦτα πρὸ πάντων εἶναι ἡ ἐθιμοτυπία καὶ ἡ ἐξωτερικὴ λαμπρότης. Τοιούτος εἶναι καὶ τοιοῦτος ἐπλάσθη ὁ ἄνθρωπος. Ἴνα καλῶς ἐμφορηθῇ τῶν προσόντων Ἀρχῆς διηγενοῦς καὶ ὑπερτάτης, πρέπει νὰ θεωρῆ αὐτὴν ἐν ἐξόχῳ καὶ χωριστῇ περιωπῇ, καὶ νὰ ἔχη ἀδιαλείπτως πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ χωρίζον αὐτὸν ἀπ' αὐτῆς διάστημα. Οὕτω καὶ μόνον γίνεται σεβαστὸν εἰς τὰ πλήθη τὸ εἶδος τοῦτο τῆς Ἀρχῆς.

Ἡ Μητρόπολις ἐκενώθη. Ἄς στραφῶμεν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Ἑρμοῦ. Ἡ κίνησις, ὁ θόρυβος, ἡ συσσώρευσις ἐξακολουθοῦν. Οἱ ἐξῴσται ὄλοι εἶναι πλήρεις θεατῶν, καὶ μάλιστα γυναικῶν, ἐν λαμπρᾷ ἐνδυμασίᾳ. Πόσον συχνάκις τὸ ὄρατον τοῦτο ἤμισυ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους δραματίζει συγχρόνως τὸ διπλοῦν πρόσωπον· Ὁρῶσαι καὶ δρώμεναι! Καὶ αἱ ἄμαζαι τῶν πλουσίων, καὶ τὰ περικαλλῆ ταῦτα ὄχηματα, τὰ πλήρη φαιδρῶν ἐποχοιμένων. Πόσα παιδιὰ ἰδίως, μειδιῶντα, ἀγγελολοποσώπα, ἐπιδεικνύουσι χαριέντως πρὸς ἄλληλα τὰ δωρηθέντα αὐτοῖς ἀθύρματα! Ἐν ἄλλο εἶδος ἀνθρώπων ἐλκεῖ τὴν προσοχὴν

μου. Ποῦ τρέχουν καὶ τί φέρουν οἱ διασταυρούντες τὴν ὁδὸν καὶ ἀνεπιλήπτως ἐνδεδυμένοι ὑπηρεταί, μετὰ καὶ ἀνευ οἰκοσήμευ; Ἰνύθησα. Φέρουν τὰ ἀνταλλάσσόμενα δῶρα τοῦ Νέου Ἔτους, τὰς στρήνας τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων, καὶ μεταδίδουν τὰς εὐχὰς τῶν κυρίων αὐτῶν εἰς φιλικὰς οἰκογενεῖας. Καὶ ὁ ἀναμιγνύμενος λαὸς φαίνεται συμμετέχων τοῦ γενικοῦ τῆς χαρᾶς αἰσθημάτων, διότι παντοῦ βλέπω γελῶντα πρόσωπα καὶ ἐνδύματα νέα. Ἐδοκε λοιπὸν ἐντευξῆν ἐνταῖθα πρὸς ἑαυτὴν ἡ ἀνθρωπότης, ἵνα τὰ μέλη αὐτῆς ἐπιδείξωσιν ἀλλήλοις τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῶν, καὶ προσφέρωσι καὶ λάβωσιν εὐχὰς ὑπὲρ αὐτῆς. Εὐδαιμονεῖτε, εὐδαιμονεῖτε, φίλοι μου καὶ ἀδελφοί μου. Ἐῖθε νὰ πληρωθῶσιν αἱ εὐχαὶ ὑμῶν, καὶ ἡ ἀρχομένη νέα αὐτῆ τοῦ χρόνου περιόδου νὰ ᾖναι σύμφωνος πρὸς τὰς ἀθῶας ἡμῶν ἐπιθυμίας! Μετὰ συγκινήσεως ἀποτείνω καὶ ἐγὼ πρὸς ὄλους ὑμᾶς τὰς εὐχὰς μου. Διέξαθε αὐτάς, καθὼς τὰς προσφέρει, εὐχρινῶς, ὡς σεῖς, παρόντες ἀδελφοί μου. Ἄλλ' εἶστε σεῖς ὄλοι τῆς πόλεως ταύτης οἱ κάτοικοι, καὶ δὲν ὑπελείφθησαν ἀρὰ γε μακρὰν τῆς τύχης τῶν εὐδαιμόνων ἀνθρώπων πάσχοντες, νοσοῦντες, πένοντες, ἢ ἄλλως ἀδυνατοῦντες νὰ ἔλωσιν ἐνταῦθα, καὶ ν' ἀναμιχθῶσι μετὰ τοῦ ζωηροῦ τούτου πλήθους; Ἀπονέμω λοιπὸν καὶ πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί ἀπόντες καὶ ἀπολειπόμενοι, τὰς εὐκτηρίους μου ἐπὶ τῷ Νέῳ Ἔτει προσρήσεις.

Ἀποτείνωμαι πρὸς σέ, ἀγαθὴ οἰκογένεια, περὶ τὴν κλινὴν νοσοῦντος πατρὸς συνήθροισμένη, θεραπεύουσα τὸν προσφιλεῖ γέροντα, καὶ καιροφυλακτοῦσα, κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ ἱατροῦ, νὰ ἐξαπολύῃς ἐν τῷ μαργαρίτῃ τοῦ ἰδρωτός τὸ πρῶτον σημεῖον τῆς ποδουμένης ἰάσεως.

Ἀποτείνωμαι πρὸς σέ, τρυφερὰ μήτηρ, παρακλημένη παρὰ τὴν κοιτίδα πάσχοντος βρέφους, τῆς ὁποίας τὰ πλήρη δακρύων βλέμματα μεταβαλίνουν ἐναλλάξ καὶ ταχέως ἀπὸ τοῦ ἀγαπητοῦ ὄχρου προσώπου εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ τοῖχου κρεμασμένην προσκυνητὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου.

Ἀποτείνωμαι πρὸς ὑμᾶς, ἐργάτιδες δύο ἀδελφοί, καταπονούμενοι ἐκ τῆς ἐργασίας πρὸς διατροφήν ὑμῶν καὶ τῆς παραλύτου ὑμῶν μητρὸς, αἵτινες, ἀφοῦ διήλθετε ὄλην τὴν νύκτα βάρπτασαι, ἐπαύσατε ἀπὸ πρωῒας τὴν ἐργασίαν, χάριν τῆς ἐορτῆς, καὶ κατεκλίθητε κατὰ σκοπιὴν πλησίον τῆς μητρὸς, ἥτις πρὸ ὑμῶν ἐξυπνήσασα, θορυβεῖ ἀπὸ τῆς κλίνης αὐτῆς ἵνα ἐγερθῆτε.

Ἀποτείνωμαι πρὸς σέ, ἐργάτα τῆς διανοίας, πτωχὲ μαθητὰ ἀπὸ τῶν ἐπαρχιῶν, ὅστις ἵνα ἐπαρκῆσαι εἰς τὰς σπουδὰς σου, μιμούμενος Κλεάνθη τὸν ἐπικληθέντα Φρεάντην, τὰς μὲν ἡμέρας, μετὰ τὴν ἀνάστασιν τῶν μαθημά-

των, ἐνασχολεῖσαι ἐν τοῖς δικαστηρίοις εἰς ἀντιγραφὰς, τὸ δὲ πλεῖστον τῶν νυκτῶν ἀγρυπνεῖς μελετῶν καὶ ἄδη ἀφοῦ σ' εἰςχόλησε μέγχι τοῦ ὄρθρου ἡ λύσις μαθηματικοῦ ποσβλήματος, ἀναλαβούσης τῆς φύσεως τὰ δικαιώματα αὐτῆς, ἀπεκοιμήθης βαθέως ἐπὶ τῆς τροπέζης καὶ τῶν βιβλίων σου.

Ἀποτείνωμαι πρὸς ὄλους ὑμᾶς ἐν γένει, ἄπορα πλάσματα, εὐαισθητοῦντα μὲν πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν, ἀγνευστα δὲ αὐτῆς εἰσεῖτι, καὶ ἐχομαι ὑμῖν ἀπὸ καρδίας νέον ἔτος αἴσιον, αἰσιώτερον τοῦ παρελθόντος, ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῶν κατατροχόντων ὑμᾶς δεινῶν, καὶ πνεῦμα αὐταρκείας τοιούτου, ὅποιον ἐχάρισεν εἰς ἐμὲ ὁ Θεός, μετὰ πλείστας τοῦ βίου τρικυμίας.

Μεσημβρία. Ἐμβάλλω εἰς τὴν οἰκίαν μου. Καλῶς ἐπράξα μεταβάς εἰς τὴν Μητρόπολιν, καὶ ἀπολαύσας τοῦ τερπνοῦ καὶ πανηγυρικοῦ θεάματος. Τοῦ θεάματος τούτου ὀλίγον ἔλειψε νὰ στερηθῶ, καὶ χρωαστῶ εἰς τὸν γείτονα Ποθητὴν τὴν τῆς ἀπολαύσεως χάριν. Ἄλλὰ περὶ τοῦ Ποθητοῦ ἐπεφυλάχθην νὰ μερμηρίσω. Ὁ Ποθητὸς μνησικακεῖ κατὰ τῆς ἀνθρωπότητος, τῆς ἀνθρωπότητος εὐδαιμονούσης. Διατί; Κύριος οἶδε πόθεν λαβῶν ἀφορμὴν. Τοῦτο ἀφίνω ἄλλοτε νὰ τὸ μάθω. Ἐν τούτοις ὑπεσχέθην σήμερον εἰς ἑμαυτὸν νὰ τὸν ἐπαναφέρω εἰς τὴν φιλανθρωπίαν. Τί λοιπὸν ποιητέον; . . . Ἄλλὰ τί ἀκούω; Ἐβιδας καὶ φωνὰς ἐκ τῆς τοῦ Ποθητοῦ οἰκίας. Τὸ λεπτὸν τοῦ σανιδώματος ἐπιτρέπει ν' ἀκροασθῶ· ἄλλ' ἐπιτρέπει τοῦτο ἄρὰ γε καὶ ἡ ἤθικῃ; Σὺ, Θεέ, καὶ σὺ, συνειδήσεις, γνωρίζετε ὅτι πρᾶττω τοῦτο πρὸς σκοπὸν ἀγαθόν.

ΜΗΤΗΡ. Ἄσες τα, φίλε μου τὰ ταλαίπωρα. Ἄρκει ὅτι δὲν ἔλαβον σήμερον, πρῶτην τοῦ ἔτους, κἀνὲν ἐκ τῶν συνήθων παιγνιδίων, τὰ ὁποῖα πρὸ ἡμερῶν περιμένουν. Ἄρκει ὅτι τρέχουν εἰς τοὺς δρόμους γυμνόποδα καὶ ἀσκεπῆ τὴν κεφαλὴν. Μὴ τα βλασφημῆς. Ἐβιμεθα πτωχοί· μᾶς λείπουν ὄλα· ἄς ἔχωμεν τοῦλάχιστον τὴν εἰρήνην.

ΠΑΤΗΡ. Τὴν εἰρήνην! τὴν εἰρήνην! πῶς θέλεις νὰ ἔχω τὴν εἰρήνην, ἐνθ' ἡλίιοι δαίμονες βασανίζου τὴν καρδίαν μου; Αὐτὸ δᾶ, ὅτι δὲν ἡδυνήθην νὰ φέρω δύο εὐτελεῖ δῶρα εἰς τὰ δύο αὐτὰ ἔλεεινὰ πλάσματα. Αὐτὸ δᾶ, ὅτι τὰ βλέπω γυμνόποδα καὶ ἀσκεπῆ τὴν κεφαλὴν. Αὐτὸ δᾶ, ὅτι βλέπω τὸν πῖλόν μου ῥυπαρὸν καὶ κατεσχισμένον, καὶ, ὅχι τὴν ἰσότην τοῦ ἔτους, ἀλλ' οὔτε κἂν ἡμέραν ἐργάσιμον φορούμενον πτεῖον. Αὐτὸ δᾶ, ὅτι βλέπω σὺ, κυρία εἰρηνηκῆ, τὸ παμπάλαιον ἐπανωφόριον, τελείωσαν τὸν ἐπὶ σοῦ βίον σου, καὶ κράξαν πρὸ πολλοῦ τὴν σκυδαλοφόρον ἄμαζαν. Αὐτὸ δᾶ, ὅτι βλέπω τὴν θυγατέρα σου φοροῦσαν φόρεμα τόσον παλαιὸν καὶ κατεμβαλωμένον, ὥστε καὶ οἱ ἰ-

δικοί μου ὀφθαλμοί, οἱ συνειδημένοι εἰς τὴν δυστυχίαν, δὲν ἤμποροῦν νὰ σταθῶσιν ἐπ' αὐτοῦ χωρὶς . . .

ΘΥΓΑΤΗΡ. Πάτερ μου, ἀγαπητέ μου πάτερ, ἐγὼ δὲν θέλω νέον φόρεμα. Ἔχει ὁ Θεὸς παρεμπρός ἄς ἔχωμεν μόνον ὑπομονὴν . . .

ΠΑΤΗΡ. Ἄ! εἶχαμεν μίαν κυρίαν Εἰρήνην, καὶ τώρα ἔχομεν καὶ μίαν κυρίαν Ὑπομονὴν. Δὲν θέλεις σὺ, λέγεις; ἀλλ' ἐγὼ θέλω, θέλω καὶ δαμονίζομαι, θέλω καὶ παραφρονῶ, θέλω καὶ βλέπω πλούσιον καὶ νομίζω ὅτι μοῦ ἀπέσπασε τὰ σπλάγγνα ἐκ τῆς καρδίας. Μὲ κατατῆκε ἡ μισανθρωπία ζῆτῶ ἐκδικησιν, ἐκδικησιν κατὰ παντὸς πλουσίου. Τοὺς βλέπεις τοὺς κακούργους καὶ περιφέρονται ἐπιδεικνύοντες τὰ πλούτη των, καὶ δὲν ἠξεύρουσιν οἱ ἀλιτῆριοι ὅτι μόνῃ ἡ θεὰ αὐτῶν εἶναι ἕβρις κατὰ τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος.»

Εὐθύδημος, ἤκουσες. Τὸ ἔργον σου εἶναι φανερόν πλέον. Ἡ δυστυχὴς αὐτὴ οἰκογένεια πρέπει νὰ λάβῃ δῶρα τοῦ νέου ἔτους, καὶ νὰ τὰ λάβῃ ὡς προσερχόμενα ἐκ χειρὸς πλουσίου. ἔχεις τὸ χαρτονομίσμα ἐκεῖνο τῶν ἑκατῶν δώδεκα δραχμῶν, τὸ προσδιωρισμένον εἰς ἐνδυμασίαν σου. Ἐχει ὁ Θεὸς διὰ σέ' ἄς δαπανηθῇ τώρα εἰς τὴν καλλιτέραν αὐτῆν χρῆσιν. Ἴδού αὐτὸ ἐκ τοῦ κιβωτίου μου. Ἐλπίζω ὅτι θὰ ἐπαρκέσῃ εἰς ἀγορὰν πλίου διὰ τὸν Ποθητὸν, ἐπανωφορίου διὰ τὴν κυρίαν Ποθητοῦ, φορέματος διὰ τὴν δεσποσύνην Ποθητοῦ, πιλιδίων, σανδάλων καὶ παιγνιδίων διὰ τὰ δύο παιδιά. Ἄς τρέξω εἰς τὴν ἀγορὰν. Περὶ τοῦ τρόπου τῆς προσφορᾶς ἔχω καιρὸν νὰ σκεφθῶ καθ' ὅδον.

Ὡρα 2 μ. μ. Ἐρχομαι ἐκ τῆς ἀγορᾶς. Ὁ Θεὸς ἠλόγησε τὸν σκοπὸν μου. Τὰ χρήματα, ὅχι μόνον ἐφθασαν, ἀλλὰ καὶ ἐπερίσσευσαν. Καὶ ἔπρεπεν ὅθεν καὶ ἠγοράσθησαν ἐκλεκτά τινα τρόφιμα καὶ τὸ κἀνίστρον. Τὸ κομίζον αὐτὰ παιδίον νομίζω ὅτι ἀνήκει εἰς ἄλλην γειτονεῖαν.

« Ἄκουσε, παιδίον' ποῦ κατοικεῖς;

— Εἰς τὴν Πλάκα.

— Ἐρχεσαι ποτὲ εἰς τὴν συνοικίαν ταύτην;

— Πολλὰ σπανίως.

— Σὲ γνωρίζουν ἐδῶ οἱ γείτονες;

— Δὲν πιστεύω.

— Λάβε μίαν δραχμὴν διὰ τὸν κόπον σου καὶ διὰ τὴν ἔορτήν, καὶ κτύπησε εἰς ἐκείνην ἐκεῖ τὴν οἰκίαν. Ὅταν ἔλθῃ τις ν' ἀνοίξῃ, πρόσφερε τὸ κἀνίστρον καὶ εἰπέ ταχέως: « Μία κυρία, λαμπρὰ ἐνδεδυμένη, καὶ ἐπὶ μεγαλοπρεποῦς ἀμάξης, ἐστάθη μακρόθεν καὶ μοι ἔδωκε νὰ σὰς δώσω αὐτὸ τὸ κἀνίστρον. Ἡ περιμεινὴς ἀπάντησιν, ἀλλὰ κλείσε σὺ ἔξωθεν τὴν θύραν καὶ φύγε.»

Τὸ παιδίον ἔρχεται καὶ μοι ἀναγγέλλει ὅτι

νεάνις ἐξελοῦσα, καὶ ἀνοίξασα τὴν θύραν, ἔλαβε τὸ κἀνίστρον καὶ ἔμεινε ἀναυδὸς ἤρχισε δὲ νὰ ἐξετάζῃ τὰ περιεχόμενα, ὅτε αὐτὸ ἔκλεισε μεθ' ὀρμῆς τὴν θύραν καὶ ἔφυγεν.

Ἀξιόλογα' τώρα πλέον πρέπει νὰ ὑπάγω καὶ ἐγὼ. Πρὸ τούτου ὁμῶς ἄς ἀκούσω ἐκ τοῦ σανιδώματος. Θόρυβον ἀκούω, ἀλλὰ πόσον διάφορον τοῦ πρώτου! Θόρυβον χαρᾶς, καὶ ἐκπλήξεως χαρμοσύνου, καὶ πλήρη γελώτων. Ὁ Ποθητὸς αἰτιάται γελῶν τὴν θυγατέρα του Ἀγγελικὴν ὅτι δὲν ἐπρόφρασε νὰ γνωρίσῃ τὴν προσφέρουσαν κυρίαν.

ΠΑΤΗΡ. Ἀνόητα ἔπραξες, Ἀγγελικὴ. Δὲν ἔπρεπε νὰ ἰδῆς τὴν ἀμαξίαν καὶ νὰ εὐχαριστήσῃς;

ΘΥΓΑΤΗΡ. Ἄλλ' ἀφοῦ σὰς λέγω δὲν ἐπρόφρασα! Ἐγὼ τὰ ἔχασα' μόλις ἤρχισα νὰ βλέπω τὰ περιεχόμενα, τὸ παιδίον ἔσπυρε ὀρμητικῶς τὴν θύραν, ἔκλεισε καὶ ἔφυγεν. Ὅταν ἠθέλησα ν' ἀνοίξω πάλιν τὴν θύραν, οὔτε παιδίον πλέον, οὔτε ἀμαξίαν . . .

ΠΑΤΗΡ. Ἀλλὰ πόσην ὥραν ἔκαμες ἕως νὰ μετανοήσῃς, κυρία Ὑπομονή; Ἄ!, ἔπρεπε νὰ τελειώσῃς πρώτον τὴν ἐπιθεώρησιν ὄλου τοῦ κἀνίστρον. Ἄ!, τώρα πλέον εἶσαι καὶ κυρία Περιέργεια. Καλὰ δὲν σὲ λέγω;

Ἐνταῦθα ἤρχισαν νὰ ὀμιλῶσιν ὄλοι ὄμοι, καὶ γέλωτες φαιδροὶ διέκοπτον τὰς ὀμιλίαις. Τότε ἔκρουσα τὴν θύραν. Ἡ Ἀγγελικὴ ἦλθε ν' ἀνοίξῃ.

ΕΓΩ. Δέχεσθε ἐπισκέψεις καὶ εὐχὰς διὰ τὸ Νέον Ἔτος;

ΠΑΤΗΡ. Ὅρισατε, ὀρίσατε, κύριε Εὐθύδημος. Σὰς ἀντεπευχόμεθα' εἰς ἔτη πολλὰ καὶ καλὰ!

ΕΓΩ. Σὰς βλέπω φαιδρούς καὶ χαίρω.

ΜΗΤΗΡ. Δὲν ἠξεύρετε τί μὰς συνέβη. Μὰς ἦλθεν αὐτὸ τὸ κἀνίστρον, καὶ ἐντὸς αὐτοῦ αὐτὰ τὰ ὠραία πράγματα.

ΠΑΤΗΡ. Κυττάξατε. Πίλος ὀλοκαίνουργος δι' ἐμέ. Καλὸν ἐπανωφόριον διὰ τὴν κυρίαν ἐδῶ. Ὁραῖον φόρεμα διὰ τὴν κυρούταν ἐκεῖ. Δύο κομψὰ πιλιδία, δύο ζεύγη σανδάλων καὶ δύο ἄστεϊα παιγνιδία διὰ τοὺς μικροὺς αὐτοὺς παλαβοὺς. Καὶ προσέτι χοιρομέριον, λουκάνικα, ἔλλανδικὸν τυρίον, γλυκύσματα, δύο φιάλαι κρασίου τῆς Κηφισιάς, βλέπετε, βλέπετε.

ΕΓΩ. Ἀλλὰ ποῖος τὰ ἔστειλε;

ΠΑΤΗΡ. Ποῖος τὰ ἔστειλεν; Ἐδῶ εἶναι τὸ βάλε βράσε. Ἄς τὰ εἰπῇ ἡ Ἀγγελικὴ.

Ἡ Ἀγγελικὴ ἔσπευσε νὰ ἐπαναλάβῃ τὰ διατρέξαντα, τὸ ἀγνωστον παιδίον, τὴν λαμπροφόρον κυρίαν, τὴν μεγαλοπρεπῆ ἀμαξίαν, χωρὶς νὰ λησμονήσῃ τὰς δικαιολογίας τῆς ὅτι δὲν ἐπρόφρασε νὰ ἰδῇ περισσότερα.

ΜΗΤΗΡ. Τὸ περίεργον εἶναι, κύριε Εὐθύδημε, ὅτι περὶ ὄλων ἀκριβῶς τῶν σταλέντων, ἐκτὸς τῶν φαγητῶν, ἐκάμαμεν λόγον πρὸ δλίγου ἐν πνεύματι ὀργῆς καὶ ἀπελπισίας' ὡ-

στε λέγεις πῶς μὰς ἤκουσαν καὶ τὰ ἔστειλαν! Ἐκαμῶσθην ὅτι συλλογίζομαι.

ΠΑΤΗΡ. Τί λέγετε εἰς αὐτὰ, κύριε Εὐθύδημε;

ΕΓΩ. Περίεργον πρᾶγμα! Διέβαινα περὶ τὴν μεσημέριαν, καὶ ἤκουσα ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ ὀργίλας φωνᾶς. Ἐξῶ δὲ τῆς θύρας ἔστεκεν ἀμαξία μεγαλοπρεπῆς μετὰ χρυσοστολιστῶν ὑπηρετῶν, καὶ ἐντὸς αὐτῆς ὠραία καὶ λαμπροφόρος κυρία, ἥτις ἐφαίνετο συγκινουμένη καὶ προσέχουσα εἰς τὰ λεγόμενα. Ἐπειτα, ἐξήγαγε σημειωτάριον καὶ κατὰ ἐσημείωσεν. Ἐγὼ δὲ ἀπεσύρην.

ΜΗΤΗΡ. Τὰ ἤκουσε λοιπὸν ὄλα. Τί ἐντροπή!

ΕΓΩ. Διατί ἐντροπή; Ἐντροπή δὲν εἶναι εἰς τὸν πτωχόν, ὅταν ὁμολογῇ τὰς ἀνάγκας του' ἐντροπή εἶναι εἰς τὸν πλούσιον, ὅταν ἀποστρέφῃ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ δὲν τὰς ἀκούῃ. Δόξα καὶ τιμὴ εἰς τὸν πλούσιον, ὅταν καὶ τὰς ἀκούῃ καὶ ἔρχεται εἰς βοήθειαν αὐτῶν.

ΠΑΤΗΡ. Καλὰ λέγετε, κύριε Εὐθύδημε. Δόξα καὶ τιμὴ καὶ εὐλογία Θεοῦ εἰς τὴν ἀγαθὴν αὐτὴν κυρίαν!

ΕΓΩ. Ἦτον πλουσία, εἶπατε, αὐτὴ ἡ κυρία, κύριε Ποθητέ;

ΠΑΤΗΡ. Τούτο λέγει τοῦλάχιστον ἡ Ἀγγελικὴ καὶ ἔπειτα, τὸ ἔργον εἶπε. . .

ΕΓΩ. Ἦτον πλουσία λοιπὸν, λέγω πάλιν.

ΠΑΤΗΡ. Καὶ διατί τὸ λέγετε πάλιν; Ὁλίτε ἴσως νὰ μὲ πειράξετε;

ΕΓΩ. Καὶ δὲν ἔγω δίκαιος; Δὲν εἶπατε ὅτι ἔχετε μίσος ἀσπονδῶν καθ' ὄλων τῶν πλουσίων;

ΠΑΤΗΡ. Ἄ!, εὐλογημένα! Ἄς ἴσων ὄλοι οἱ πλούσιοι καθὼς αὐτὴ ἡ κυρία, καὶ τότε θὰ ἐβλέπετε ἂν ἔχω μίσος ἢ ἀγάπην.

ΕΓΩ. Ἐν τούτοις, δὲν ἠθέλατε νὰ παραδεχθῆτε ἐξαιρέσιν, καὶ ἰδοὺ ἀγνωστος κυρία, μόνον διότι ἔλαχεν ἐκ περιστάσεως νὰ λάβῃ γνῶσιν τῶν ἀναγκῶν ἐνὸς ἀνθρώπου, τοῦ στέλλει τοιαῦτα δῶρα. Τίς οἶδεν ἂν, καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας περιστάσεις, ὅτι ἀποδίδομεν εἰς ἀδικιοφορίαν καὶ ἀσπλαγχτίαν, δὲν πρέπει νὰ τὸ ἀποδώσωμεν εἰς μόνην ἀπροσεξίαν καὶ εἰς ἀπλήν εὐκαιρίαν ἔλλειψιν;

ΠΑΤΗΡ. Ἄς τ' ἀφήσωμεν αὐτὰ πλέον. Ἐγὼ μετεβλήθην ριζικῶς ἀπὸ σήμερον.

ΕΓΩ. Συμφιλιούσαι λοιπὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν τῶν πλουσίων;

ΠΑΤΗΡ. Μάλιστα, μάλιστα, καὶ ἐξ ὅλης καρδίας. Ὑπὸ μίαν ὄμωσιν συμφωνίαν.

ΕΓΩ. Ποίαν συμφωνίαν;

ΠΑΤΗΡ. Νὰ μὲ ἀκούσῃς ἄλλοτε νὰ σοῦ διηγηθῶ πόθεν προήλθεν ἡ τοιαύτη μισανθρωπία μου, τὴν ὅποιαν σήμερον καταδικάζω.

ΕΓΩ. Πολύ καλά.

ΠΑΤΗΡ. Καὶ ὑπὸ μίαν ἄλλην ἀκόμη συμφωνίαν.

ΕΓΩ. Ποίαν ἄλλην πάλιν;

ΠΑΤΗΡ. Νὰ καθίσετε νὰ συμφάγωμεν. **ΕΓΩ.** Πολὺ εὐχαριστῶς.

Δυσκόλως δύναμαι νὰ περιγράψω τὴν εὐθυμίαν, τὴν ζωηρότητα, τὴν εὐτραπέλαιαν ὄλων ἡμῶν κατὰ τὸ ὠραῖον καὶ ἀξιοσημειώμενον ἐκεῖνο γεῦμα. Τὰ δάκρυα ἦσαν ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν μου, καὶ, ἐπειδὴ τὸ πάθος τῆς συγκινήσεως εἶναι κολλητικόν, καὶ ὄλων τῶν λοιπῶν οἱ ὀφθαλμοί—ἐκτὸς τῶν ὀφθαλμῶν παιδίων, ἅτινα κατεβρόχιζον τὰ γλυκύσματα ἐν σιωπῇ—δὲν ἔστεροῦντο ὑγρότητας. Ἦσαν δάκρυα ἀγαλλιάσεως ψυχικῆς ἦτον ἡ ἀληθὴς εὐδαιμονία τῆς καρδίας. Πράγμα ἀξίον παρατηρήσεως, μετὰ πόσης εὐκολίας ὁ πτωχὸς λησμονεῖ τὴν δυστυχίαν του. Συνειδημένος νὰ προσέχῃ μόνον εἰς τὸ παρὸν, δρᾷται ἀμέσως πάσης ἐμφανιζομένης ἀπολαύσεως' ἐνθὺ ὁ πλούσιος, κατακόρος ὢν ἐκ τῆς χοήσεως, ἔχει ἀνάγκην χρυσοῦ καὶ ἀνεσεως πολλῆς ἵνα κατορθώσῃ νὰ γείνη εὐτυχής.

Ὡ τὸν Θεὸν ὑπάρχοντα ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων συμψηφισμῶν!

Ἀνεχώρησα ἐξώρας, ἀφήσας ἐν πλήρει εὐδαιμονίᾳ τὴν καλὴν ἐκείνην οἰκογένειαν.

Καὶ ἐγὼ οὐδέποτε διπῆρα εὐδαιμονέστερος' οὐδὲ ποτὲ θὰ λησμονήσω τὴν ἐφετεινὴν εὐτυχῆ πρωτοχρονίαν. *Νύμφιστῶ σοι, Θεέ μου, ὅτι με ὠδήγησας νὰ προσεβῆσω εἰς ἐμαυτὸν, δι' ὀλίγων χρημάτων, τὴν ἀνεκλάλητον ταύτην ἡδονήν.*

ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ

Αὐτοβιογραφία γέροντος Χίου.

Οἱ δικαίωσάντες ἐν Ἀγγλίᾳ δημογεῖτες ὁ ἀναγνωρίσασιν εὐκόλως τὸν ὄνομα τοῦ Λουκῆ Λάρα ὑποκρυπτόμενον Χίου. Συγγένεις ἤκουσα αὐτὸν διηγοῦμενον τῆς νεότητός του τὰς δοκιμασίας. Περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του ἐπεχειρήσθη κατὰ προτροπὴν μου νὰ γράψῃ ἰδιοχείρως τὰς ἀναμνήσεις του, ὅτε δὲ πρὸ τινῶν ἐτῶν ἀπεβίωσεν, ἀνευρέθη μετὰ τῶν ἐγγράφων του τὸ χειρόγραφο, ὑπὸ ταινίαν φέρουσαν τὸ ὄνομά μου. Ἐκδίδον αὐτὸ σήμερον εὐχόμενοι, ὅπως ἀναγνωσθῇ παρ' ἄλλων μεθ' ἑσῶ ἐγὼ ἐνδιαφέροντος ἤκουον τὰς προφορὰς τοῦ γέροντος διηγήσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1821 εὐρισκόμενη εἰς Σμύρνην. Ἦμην τότε εἰκοσαετῆς σχεδόν. Πρὸ ἐπτὰ ἡδὲ ἔτων ὁ διδάσκαλός μου, ὁ Παππᾶ Φλούτης, Θεὸς συγχωρέσει τον, εἶχε βεβακίωσει τὸν πατέρα μου, ὅτι ἔμαθον πλέον ὅσα γράμματα ἀρκοῦσιν εἰς ἀνθρωπῶν μέλλοντα νὰ μετέλθῃ τὸ ἐμπόριον' ὁ δὲ πατήρ μου εἶπε πεισθεὶς ὑπὸ τῶν λόγων τοῦ ἀγαθοῦ ἱεροδιδασκάλου, εἶτε θεωρῶν ὠφελιμώτερον τοῦ πρακτικοῦ βίου τὸ σχολεῖον, δὲν ἐνέκρινε νὰ μὲ ἀφήσῃ εἰς Χίον πρὸς ἐξοκολούθησιν τῶν σπουδῶν μου, ἀλλὰ μ' ἐπῆρεν ἔκτοτε εἰς Σμύρνην, παραλαβὼν με κατ' ἀρχὰς μὲν ὡς μαθητευόμενον, μετ' οὐδὲ πολὺ ὡς ἐταῖρον εἰς τὸ ἐμπορικόν του κατάστημα.

Ὁ ὕψιστος ἐν τούτοις κλύει τοὺς κόπους μας, τὸ δὲ ἰσοζύγιον ἐκάστου ἔτους ἦτο παχύτερον τοῦ προηγηθέντος, καὶ ἡ ἐμπορικὴ μας ὑπόληψις ἐστερεώτερον ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς Σμύρνης. Ἄλλως τε, — δύναμαι μετὰ ὑπερηφανείας νὰ τὸ εἶπω, — ἀπ' ἀρχῆς ὁ πατήρ μου εἶχεν ἀποκτήσει ὄνομα καλὸν καὶ ὑπόληψιν ἀκραν, διότι ἦτο τιμιώτατος καὶ ἀκριβέστατος εἰς τὰς συναλλαγὰς του. Ὁρεῖω δὲ νὰ προσθέσω, — καὶ δὲν τὸ λέγω διὰ νὰ ἐπαινεθῶ, γνωρίζων ἐκ πείρας, ὅτι ὁ αἰὸν τὸν ἐπαινῶν ἢ πλανᾶται, ἢ συγκαλῆς ἄλλους θέλει ν' ἀπατήσῃ διὰ τοῦτο δέ, ὅτε ἀνταποκριτῆς ζητῶν πίστωσιν χρηματικὴν μοὶ γράφει περιουτολογῶν, ὅτι εἶναι τίμιος καὶ ἀκέραιος καὶ τὰ τοιαῦτα, τότε ἴσα ἴσα γίνονται ὑποπτος καὶ ἀποφεύγω τοῦ τοιοῦτου ἀνταποκριτοῦ τὰς σχέσεις· δὲν τὸ λέγω λοιπὸν διὰ νὰ ἐπαινεθῶ, — καὶ ἐπὶ τέλους οὔτε σοῦ ζητῶ οὔτε θά μοι δώσης χρηματικὴν πίστωσιν, ἀναγνώστᾳ μου, ἀλλὰ τὸ λέγω ὡς φόρον υἱικῆς εὐγνωμοσύνης, ὅτι τὴν ἐπιτυχίαν εἰς τὸ στάδιον τοῦ ἐμπορικοῦ μου βίου τὴν χρεωστῶ, πρὸ παντὸς ἄλλου, εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς τιμιότητος, τὰς ὁποίας ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἐτι ἡλικίας μοὶ ἐνέπνευσεν ὁ πατήρ μου.

Καθ' ὅσον κῆξανον τὰ κέρδη ἐξεστεινέτο βελτιωθὲν τῶν ἐργασιῶν μας ὁ κύκλος, ταῦτο χρόνως δὲ καὶ τῶν βλεψιῶν μας ὁ δόξων. Αἱ μετὰ ξένων ἐν Βυζάντιον ἀνταποκριτῶν σχέσεις δὲν ἐξήρχον πλέον πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ἐμπορικῆς δραστηριότητος. Δύο ἢ τρεῖς ἐκ τῶν συμπολιτῶν μας, νέοι Καλόμβιοι τοῦ ἑλληνικοῦ ἐμπορίου, εἶχον ἤδη κατ' ἐκείνα τὰ ἔτη στήσει ἐν Λονδίνοι τὴν σκηνὴν των. Τὸ τρόπαιον ἐκείνων ἐτάραττε τὸν ὕπνον μας, τὸ δὲ παράδειγμα των ὑπέκαιε τοὺς φιλοδόξους πόθους μας, ὅθεν ἐσχεδιάζετο νὰ μεταβῶ κατὰ τὸ φθινόπωρον εἰς Ἀγγλίαν μετ' ἐνὸς τῶν ἐκ μητρὸς θεῶν μου. Ἔβην μάλιστα ἀρχίσει νὰ διδάσσωμαι τὴν Ἀγγλικὴν ὑπὸ Ἀγγλοῦ τινὸς ἰερωμένου, εἵδους Παππᾶ Φλούτη, ὅστις βεβαίως πολλὰ δὲν μὲ ἐμαθε. Ἄλλ' ἴσως δὲν ἦτο ἰδικόν του τὸ πταῖσμα. Ἄς μὴ καθάπτωμαι τῆς μνήμης τῶν πρώτων διδασκάλων μου!

Ὁ νοῦς καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς συγγενῶν ἢ φίλων καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ ἦτο ἀποκλειστικῶς προσηλωμένος εἰς τὸ ἔργον μας. Περὶ Φιλικῆς Ἐταιρίας καὶ τεκταινομένης ἐπαναστάσεως οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἐγνωρίζομεν. Συνηθησανόμεθα μὲν ἀορίστως πως καὶ ἡμεῖς, μετ' ὄλων τῶν τότε Ἑλλήνων, τὸν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ὄργανισμὸν, ἐβλέπομεν εἰς Σμύρνην Ἑβραίων κρατουμένων ὑψηλὰ τὴν κεφαλὴν, καὶ μετὰ πικρίας ἐνδομύχου ἐμακαρίζομεν τὰ αὐτόνομα Χριστιανικὰ ἔθνη, εἶχομεν ἀνυδράς τινὰς ἱστορικὰς γνώσεις περὶ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως καὶ νεφελώδεις τινὰς ἐλπίδας ἐ-

θνικῆς ἀποκαταστάσεως, σπληνιζόμενας κυρίως εἰς τὴν ἐξ Ἄρκτου προςδοκωμένην ἀρωγὴν, τὰς δ' ἐρπτάς συνερχόμενοι ἐφάλλομεν καὶ ἡμεῖς τοῦ Ῥήγα τὰ ἄσηματα· ἀλλ' ὅμως δὲν ἐφανταζόμεθα οὐδαμῶς, ὅτι εὐρισκόμεθα εἰς παρμονὰς ἐθνικῆς ἐκρήξεως. Διερχόμεθα τὸν βίον ἡσυχῆ ἐντὸς τοῦ Χανίου, τὴν μὲν ἡμέραν ἐν μέσῳ τῶν ποικίλων ἐμπορευμάτων μας, τὴν δὲ νύκτα ἐντὸς τοῦ μικροῦ δωματίου, ἀνωθεν τῆς ἀποθήκης, ὅπου ἐκοιμώμεθα ὁ πατήρ μου καὶ ἐγώ. Τὰς Κυριακὰς ἐλειτουροῦμεθα τακτικῶς εἰς τὴν ἁγίαν Φωτεινὴν, ἐνίοτε δὲ ἐπισκεπτόμεθα οἰκογενεῖάν τινα ἐκ τῶν ἐν Σμύρνη διαβιούντων Χίων. Σπανίως, ἀπαξ ἢ δις τοῦ ἔτους, περὶ τὸ Πάσχα ἰδίως, ἐπηγαίνομεν πρὸς ἀναψυχὴν εἰς τὰ παρακείμενα χωρία, καὶ τότε ἀναπνέοντες ἀέρα καθαρὸν καὶ βλέποντες δένδρα καὶ ἀγρούς ἐνωμοῦμεθα τὴν Χίον καὶ τὸν πύργον καὶ τὸν κηπὸν μας, καὶ μᾶς ἐφαίνετο βαρύτερος τότε ὁ ἀπὸ τῆς οἰκογενεῆς χωρισμός.

Ὅτῳ διήρχοντο αἱ ἡμέραι καὶ παρήρχετο ὁ καιρὸς, ἡ δὲ κυρία μου ἀκέψις ἦτο περὶ τῆς μελλούσης εἰς Ἀγγλίαν ἀποδημίας. Τὰ ὄνειρά μου περὶ τοῦτο περιστρέφοντο, καὶ ἦσαν ὄνειρα ὑπὸ πᾶσαν ἐσπῆν χροσᾶ. Ἄλλ' ἐξαίφνης καὶ ἡσυχία καὶ ἐργασία καὶ σχέδια καὶ ὄνειρα τὰ πάντα διὰ μίας ἀνετρέπτησαν.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου μίαν νύκτα ἐξύπνησα ἔντρομος. Εἶχα ἀκούσει τουφεκισμοὺς ἀλλεπαλλήλους εἰς τὸν ὕπνον μου. Ἄνεκδήθησα ἐπὶ τοῦ στρώματος μὲ τὰ ὄτα προσεκτικὰ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὸ σκότος. Ὁ πατήρ μου ἐκοιμάτο βελτίως. Μὴ ἦτο ὄνειρον; Ὅχι! Πῖρ, πάρ, πάλιν καὶ κραυγαὶ συγχρόνως ἀγρία. Ἐξύπνησα τὸν πατέρα μου καὶ ἠκούομεν ἀμφότεροι. Καθ' ὄλην τὴν νύκτα ἐξηκολούθησαν ἐκ διαλειμμάτων οἱ κρότοι καὶ ἡ ταραχὴ. Δὲν ἠδυνάμεθα νὰ εἰκάζωμεν τί συμβαίνει. Καὶ πῶς νὰ τὸ μάθωμεν; Ἦρχομεν τὴν περιέργειαν νὰ ἐξέλθωμεν, ἀλλ' ὁ φόβος ἦτο ἰσχυρότερος καὶ ἐμένοντο ἐντὸς τοῦ δωματίου. Πρὸς τὰ ἐξημερώματα κατέβημεν εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Χανίου, ὅπου εὗρομεν καὶ ἄλλους ἐκ τῶν κατοίκων του συνηγμένους, εἰς τὴν αὐτὴν ὡς ἡμεῖς ἀπορίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀνησυχίαν.

Τὰ Χάνια, καθὼς ἴσως γνωρίζεις, ἀναγνώστα, εἶναι συνήθως ἐκδοκωμένα ἐν εἰδει φρουρίου. Ἐξώθεν τοῖχοι ὑψηλοὶ καὶ στεροὶ, ἐν τῷ μέσῳ αὐλὴ ὑπαιθρὸς, τετραγώνως ἢ ἐπιμήκης, ἐπὶ τῆς αὐλῆς αἱ οὖραι καὶ τὰ παράθυρα τῶν ἀποθηκῶν καὶ τῶν οἰκημάτων, ἡ δὲ συγκοινωνία μετὰ τοῦ ἔξω κόσμου διὰ πύλης σιδηρᾶς κλεισμένης τὴν νύκτα.

Ὅτε τὴν αὐγὴν ἤνοιξαν οἱ φύλακες τὴν πύλην ἐμάθομεν, ὅτι ἀπ' ἐσπέρας εἶχεν ἔλθει διαταγὴ νὰ ὀπλισθῶσιν οἱ Τούρκοι· διὰ τοῦτο οἱ νυκτερινοὶ τουφεκισμοὶ καὶ αἱ ἀλλαγῆμαί των.

Ἄλλὰ πρὸς τί ὁ ἐξοπλισμός; Πόθεν ὁ προκαλέσας τὸ διάταγμα κίνδυνος; Τοιαύτας ἐρωτήσεις ἀπηυθύνομεν πρὸς τοὺς ἐξώθεν ἐρχομένους, ἀλλ' οὐδὲν ἀκριβὲς ἐπληροφόροῦμεθα. Εἷς ἔλεγε, στάσις τῶν Γιανιτσάρων· ἄλλος, πόλεμος Ρωσικός· τινὲς ἐπιθύρριζον ἐπανάστασις τῶν Χριστιανῶν. Ὅτῳ διήλθεν ἡ ἡμέρα ἐκείνη. Ἦτο Σάββατον. Ἡμεῖς δὲν ἐξήλθομεν τοῦ Χανίου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πύλης ἐβλέπομεν ἐνόπλους καὶ ἀγρίους τοὺς Τούρκους περιφερομένους εἰς τὰς ὁδοὺς.

Τὴν ἐπιούσαν ὑπήγομεν κατὰ τὸ σύνθημα εἰς τὴν λειτουργίαν. Κατ' ἐκείνην τὴν Κυριακὴν δὲν ἐπρόκειτο νὰ ἐμιλήσῃ ἱεροκήρυξ, ὥστε τὸ πλήρωμα τῆς ἐκκλησίας εἶδε μετ' ἀπορίας τὸν ἱερέα ἀναβαίνοντα ἐπὶ τοῦ ἀμβωνος. Δὲν ἀνέβη νὰ μᾶς διδάξῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ πρὸς ἀνάγνωσιν Πατριαρχικοῦ ἀφορισμοῦ. Ἐκούομεν πάντες ἐμβρόντητοι τὸν ἀναγινώσκοντα τὰς φοβερὰς ἐκείνας κατάρας καὶ τοὺς φρικώδεις ἐξορισμοὺς. Ἐκούομεν τὰ ὀνόματα τοῦ Σούτσου καὶ τοῦ Ὑψηλάντου ὡς ἐνόχων καὶ προδοτῶν. Ἦνοήσαμεν, ὅτι πρόκειται περὶ κινήματων ἐπαναστατικῶν ἐν Βλαχίᾳ καὶ περὶ μουσικῶν συνωμοσιῶν, καὶ ἐβλέπομεν ὁ εἰς τὸν ἕτερον ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἀντηλλάσσοντο ψιθυρισμοὶ καὶ ἐρωτήσεις καὶ ἀπορίαι. Τί ἄρα γε ἐσήμαινον ἡ ἀφοριζομένη ἐπαναστάσις; ὅποια ἡ πηγὴ τοῦ κινήματος; Ἰγνωρίζομεν μόνον, ὅτι ὁ Ὑψηλάντης ἦτο μέγας καὶ πολὺς ἐν Ρωσίᾳ, καὶ κἀπὼς ὑπεθέσαμεν, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ Ρωσικῆς τινος ὑποκιήσεως, ὅτι ἐγένετο προανάκρουσμά τι Ρωσοτουρκικοῦ πολέμου. Ἄλλὰ ταῦτα πάντα διετυπῶντο μόνις ὡς συμπερασμοὶ ἀορίστοι καὶ συγκεχυμένοι πολλῶ πλέον ἢ ὅσον δύναμαι σήμερον ἐνταῦθα νὰ παραστήσω.

Καὶ οἱ Τούρκοι ὅμως τῆς Σμύρνης ἦσαν εἰς τὸ σκότος εἰσέτι ὡς πρὸς τὰ διατρέχοντα, οὐδ' εἶχον ἀκριβῶς ἐνόησει, ὅτι οἱ Ραγιαῖδες ἀπ' ἐλευθῶν ἐπαπέστησαν. Ἐνόμιζον, ὅτι ἐκ Ρωσίας ἐπέρχεται ὁ κίνδυνος. Ὅχι ἦττον εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς ὁ φανατισμὸς αὐτῶν ἐξηγήθη. Ἐπρόκειτο περὶ πολέμου κατ' ἀπίστων· ἄρα πᾶς Χριστιανὸς ἐχθρός, πᾶς δὲ ραγιαῖς πρόχειρον ὄμμα. Ἀπὸ τῆς πρώτης λοιπὸν ἡμέρας ἐμαύρισε δι' ἡμᾶς ὁ δόξων καὶ μᾶς κατεπλάκασε τὴν ψυχὴν ἡ ἀνησυχία καὶ ὁ φόβος.

Αἱ λέξεις αὗται, ἀνησυχία, φόβος, συχνάκις ἦδη διέφυγον τὸν κάλαμόν μου. Ἄλλὰ πρὸς τί νὰ ἐπιδείξω γενναίότητα, τὴν ὁποῖαν οὔτε εἶχομεν, οὔτε ἠδυνάμεθα νὰ ἔχωμεν; Μὴ, ἀναγνώστα, μειδιάσης, ἀναλογιζόμενος ὅτι εἶμαι Χίος καὶ ἀποδίδων εἰς φυλετικὴν δέξιν ἰδιοσυγκρασίαν τὴν ἀτολμίαν μου. Ἦθελον νὰ σέβασπον τότε εἰς τὴν θέσιν μου, ὅση γενναῖος καὶ ἀν φρονῆς ὅτι εἶσαι. Ἄσπλοι, ἀπροστάτευτοι, τεταπεινωμένοι ἀπὸ δουλείαν, ἐκτεθειμένοι εἰς τοῦ πρώτου ἐξηγησι-

μένου Τούρκου τὴν δογὴν ἢ καὶ τὴν μάχαιραν, ἀνευ τῆς ἐλαχίστης ἐλπίδος νὰ τύχωμεν ποτὲ δικαιοσύνην ἢ ἀν ἐκδικήσιν, πῶς ἦτο δυνατόν ἡμεῖς, οἱ ταπεινοὶ ἔμποροι τοῦ Χανίου τῆς Σμύρνης, νὰ ἔχωμεν γενναίτητα; Πρὸς τί ἠδύνατο ἡ γενναίότης νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ; Ὑπομονὴν μόνον εἶχομεν, μᾶς ἐχρειάζετο δὲ ὑπομονὴ πολλή, διότι ἡ ζωὴ μας ἔκτοτε ἦτο διαρκὴς ἀγωνία καὶ μακρὸν μαρτύριον. Ἄλλ' ἔχει καὶ ἡ ὑπομονὴ τὰ ὄριά της. Ἐνίοτε ἐξαντλεῖται, καὶ τὴν διαδέχεται τότε εἴτε ἡ ἀπόγνωση, εἴτε ἡ ἀπελπισία ἐκείνη ἡ ἀγούσα εἰς τὸν ἠρωϊσμόν. Πολλὰ ἠρωϊσμοῦ παραδείγματα καὶ κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν καὶ εἰς τὴν γενικὴν τῶν ἀνθρώπων ἱστορίαν, τὴν γραπτὴν καὶ τὴν ἀγραφον, εἶναι ἴσως ἀπελπισίας τοιαύτης παραγόμενα. Ἐμὲ, ὁ Θεὸς μ' ἐφύλαξεν ἀπὸ τὴν ἀπόγνωσιν, ἡ δὲ φύσις δὲν μὲ προητοίμασε διὰ τὴν ἀπελπισίαν τοῦ ἠρωϊσμοῦ. Ἄλλ' ὅμως ποτὲ δὲν μοῦ ἐξητλήθη ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ ἐπίσις, καὶ πολλὰκις ἐδόξασα ἐπὶ τούτῳ τὸν Ὑψιστον.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν Κυριακὴν ἐκείνην τοῦ ἀφορισμοῦ, ὑπῆγα μίαν πρῶταν εἰς τὸ Χάνι τῶν Ἑβραίων πρὸς σύναξιν χρημάτων. Ἦγον εἰσπραξίαι ποσόν τι καὶ ἔθετον ἐντὸς τοῦ κόλπου μου τὸν περιέχοντα τὰ συναχθέντα σάκκον, ὅτε ἀκούω αἴφνης κραυγὰς καὶ ποδοβολητόν, καὶ βλέπω γείμαρρον Χριστιανῶν καὶ Ἑβραίων φευγόντων ὁρμαλίως πρὸς ἡμᾶς. Πρὶν ἢ ὁ Ἑβραῖός μου προφθάσῃ νὰ κλείσῃ τὴν θύραν, ἡ σιοτεινὴ ἀποθήκη εἶχε πληρωθῆ ὑπὸ ἐντρόμων ἐμιθρήσων του. Αἱ διακεκομμένα φράσεις, τὰς ὁποίας ἐπιθύρριζον εἰς τὴν Ἰσπανικὴν διάλεκτόν των, δὲν μ' ἐφώτισαν οὔτε μὲ καθυσύχασαν· δὲν ἐγνωρίζον καὶ αὐτοὶ τί συνέβη καὶ διατί ἔφευγον. Ἄφου ὁ θόρυβος ἐκόπασε καὶ ἐπανῆλθεν ἔξω ἡ ἡσυχία, ἠνοήσαμεν μετὰ προσοχῆς τὴν θύραν. Βαθμυθὸν καὶ αἱ λοιπαὶ ἀποθήκαι ἠνοιγόντο, οἱ δὲ ἐντὸς αὐτῶν καταφυγάντες ἐξήρχοντο ἐνθαρρυνθέντες, καὶ ἀπὸ στόματος εἰς στόμα ἐγνωσθη ἐπὶ τέλους ἡ ἀληθὴς τοῦ τρόμου ἐκείνου αἰτία. Κάμηλος φέρουσα φορτίον βάλιακος ὠλισθήσεν εἰς τὴν στενὴν τῆς ἀγορᾶς ὁδὸν καὶ πίπτουσα ἔθραυσεν ἐνὸς ἐργαστηρίου τὴν θύραν. Ὁ κρότος τῆς κρημισθεῖσης θύρας, αἱ κραυγαὶ τῶν ἀγωνιαστῶν καὶ τῶν ἐντὸς τοῦ ἐργαστηρίου Ἑβραίων, ἡ περὶ τὴν πεσοῦσαν κάμηλον συρροή, ταῦτα πάντα ἐξελέθησαν ἐν ἀκαρεῖ ὡς ἀρχὴ ὄχλαγωγίας, καὶ ἐπῆλθε παραζάλη γενικὴ καὶ φυγὴ καὶ τρόμος. Ὅταν ὑπάρχῃ ἡ ἀπαιτημένη δόσις ψυχολογικῆς προδιαθέσεως, δὲν ἀπαιτεῖται πολὺ πρὸς διάδωσιν πανικοῦ φόβου. Ἀτυχῶς δὲ ὑπῆρχε λόγος ἰσχυρὸς πρὸς ὑπαρξίν τοιαύτης προδιαθέσεως. Διότι τῶν Τούρκων ὁ ἐρεθισμὸς ὁσημέραι κῆξανεν, ἦσαν δὲ γνωστὰ αἱ ἐν τῇ συνοικίᾳ των συναθροίσεις, καὶ εἶχον ἀνοσθῆ ἀπειλαὶ προσεχοῦς ἐπιθέσεως. Ἄλλ' ἐγὼ οὐδὲν

ελάτι περί τούτων ἐγνώριζον, οὐδὲ προσέβλεπον νέας κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην συγγενήσεις.

Ἀπεχαιρέτισα λοιπὸν τοὺς Ἑβραίους, ἐδίπλωσα ἐπὶ τοῦ στήθους τὸ φόρεμα πρὸς πλειότεραν προφύλαξιν τοῦ ἐντὸς τοῦ κόλπου μου σάκκου, καὶ ἐκίνησα διὰ τὸ ἐπιστρέψω εἰς τὰ ἴδια. Ἀλλὰ μόλις εἰσέβην εἰς τὴν κεντρικὴν τῆς ἀγορᾶς ὁδόν, ἀκούω κραυγὰς ἐκ νέου καὶ ἀλαλαγμούς, καὶ πρὶν ἔτι λάβω τὸν καιρὸν ὃ ἀποσυρθῶ ἢ προσφυλαχθῶ, εὐρίσκωμαι ἐντὸς σμήνους Τούρκων τρεχόντων μὲ τὰ χεῖρα εἰς χεῖρας γυμνά. Πῶς δὲν με κατεπάτησαν, δὲν μ' ἐφόνευσαν, δὲν δύνανμαι καὶ τώρα εἰσέτι νὰ ἐνοήσω. Τὸ ῥεῦμα μὲ παρέσυρε. Ἐτρεχον κ' ἐγὼ μετ' αὐτῶν. Ἐπράζον ἐδῶ κ' ἐκεῖ λακτίσματα καὶ γρονθοκοπήματα, ἀλλ' ἔτρεχον, ἔτρεχον κατὰ τρομὸς, μὴ γνωρίζων οὔτε ποῦ πηγαίνω, οὔτε τί θ' ἀπογίνω, ἀλλ' οὐδὲ σκεπτόμενος περὶ τούτου.

Ἦτο ὡς ὄνειρον, ἀλλ' ὄνειρον φρικτόν. Ἐγνώριζον καλλίστα τὰς ὁδοὺς τῆς Σμύρνης, ἀλλ' ὁποῖας ὁδοὺς διηρχόμην δὲν ἔβλεπον, οὐδὲ τώρα ἐνθυμοῦμαι. Ἐνθυμοῦμαι μόνον, ὅτι εἰς μίαν τοῦ δρόμου στροφήν εἶδον τοῦ Χανίου μας τὴν θύραν ἀντικρῦ μου καὶ τὴν ἀνεγνώρισα. Ἦτο ἡμίλειος. Δὲν γνωρίζω, πῶς εὐρέθην ἐντὸς τοῦ Χανίου, εἰς τὸ δωμάτιόν μου, πλῆσιον τοῦ πατρὸς μου. Ὅλα ταῦτα ἔμειναν συγκεχυμένα εἰς τὴν μνήμην μου. Ἐνθυμοῦμαι, ὅτι εὐρέθην κείμενος ἐπὶ τοῦ στρώματος, ὑπτιος, ἀσημαίνων καὶ διωθέν μου, κλίνων τὴν κεφαλὴν ὁ πατήρ μ' ἐφράντιζε μὲ ὕδωρ ψυχρὸν. Ἐνθυμοῦμαι, ὅτι ἦσθάνθη βῆρας ἐπὶ τοῦ στήθους πολὺ, καὶ τότε μόνον συλλογισθεὶς τὸν σάκκον ἔφερον τὴν χεῖρα εἰς τὸν κόλπον μου καὶ τὸν ἐσῆκωσα ἀπὸ τοῦ στήθους. Ἐνθυμοῦμαι τὸ μείδιμα τοῦ πατρὸς μου, ὅτε τῷ παρέδωκα τὸν σάκκον. Τὸ μείδιμα ἐκείνο τὸ ὑπέλαθον τότε ὡς ἔλασκον εὐχαριστήσεως διὰ τῶν χρημάτων τὴν διάσωσιν. Ἀλλ' ἀφοῦ ἀπέκτησα κ' ἐγὼ τέκνα, τότε μόνον ἠννόησα τὴν ἀληθῆ του σημασίαν.

—Τί μὲ μέλει τώρα περὶ χρημάτων; διὰ σέ, υἱέ μου, μὲ μέλει! Ἴδου τοῦ πατρικοῦ ἐκείνου μειδιάματος ἡ ἔννοια. Μὲ ἠγάπα ὁ πατήρ μου μὲ ἠγάπα περιπαθῶς. Ποτὲ δὲν μοι τὸ εἶπαν, οὔτε μοι τὸ ἀπέδειξε δι' ἐκχύσεων ἢ ἐπιδείξεων τρυφερότητος. Μόνον ἀφοῦ ἀπέθνηκε καὶ δὲν τὸν εἶχον πλῆσιον μου, καὶ ἀνεπόλουν τὰς περιπετειὰς καὶ τὰ ἐλάχιστα πεισιστατικὰ τῆς πολυετοῦς συμβιωτικῆς μας, τότε μόνον ἠννόησα καὶ ἐξετίμησα ἀκριβῶς τὸν βαθμὸν τῆς πρὸς ἐμὲ στοργῆς του. Διὰ τὸ τοῦτο; Ἄρα γε διότι ἀπαιτεῖται ν' ἀπολέσωμέν τι, ὅπως αἰσθανθῶμεν τὴν ἀξίαν του ὅλων; ἢ μὴ διότι αἱ συμφαρὰ καὶ τὰ δεινοπαθήματα μοῦ ἤλπιζαν βραδύτερον τὸν νοῦν καὶ μοῦ ἐπλάτυνον τὴν καρδίαν;

Ποῦ ἐντοῦτοις οἱ Τούρκοι ἐκείνοι ἔτρεχον; Κατόπιν τὸ ἔμαθον. Διηυθύνοντο πρὸς τὴν συνο-

κίαν τῶν φράγκων μὲ καιροὺς κατὰ τῶν ἐκεῖ κατοικούντων σκοποῦς. Εὐτυχῶς ὁ παστὴρ προλαβὼν ἔσχεσε νὰ τοὺς καταυνάσῃ, καὶ οὐδὲν ἀπενυκταῖον συνέβη τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐπέλθει τῆς ἀληθοῦς τρομοκρατίας ἢ ἀρχῆς. Καὶ ὅμως ἡ ὀχλαγωγία ἐκείνη, ἡ πρώτη Τούρκων ἐνόπλων κατὰ Χριστιανῶν διαδήλωσις, ἡ πρώτη μου πραγματικὸν κινδύνου συναίσθησις, ἔμεινε ἐγκεχαρᾶμένη εἰς τὴν μνήμην μου ζωηρότερον ἴσως τῶν ὅσων μετέπειτα εἶδον καὶ ἔπαθον.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης οἱ Τούρκοι ἐγένοντο ἐπιθετικώτεροι. Αἶμα εἰσέτι δὲν ἔχοντο, ἀλλ' αἱ ὕβρεις, αἱ ἀπειλαί, τὰ βλοσυρὰ βλέμματα, ἡ ἐπίδειξις τῶν ὄπλων, ἦσαν προοίμια ἐπιρροῆς τῆς ἐπερχομένης καταιγίδος. Διότι τὰ πράγματα ἐδεινούοντο, καὶ ἐξηλοῦτο ἡ ἐπαναστάσις. Εἰς πᾶσαν δὲ κραυγὴν ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων ἀντεπεκρίνετο νέα τοῦ τουρκοῦ φανατισμοῦ ἐκρηκτικὰ, μέχρις οὗ ἐπὶ τέλους ἔλειψε πᾶς φραγμός καὶ ἀφηνίασαν ὡς μαινόμενοι οἱ Τούρκοι καὶ ἔσφαξαν καὶ ἐλεηλάτησαν καὶ ἠδραπάδισαν.

Αἱ εἰδήσεις δὲν ἤρχοντο μέχρις ἡμῶν οὔτε τακτικῶς οὔτε ἀκριβῶς, ἀλλ' ἐφθάνεν ὅπως δῆποτε ἔως τῶν μυκῶν τοῦ Χανίου μας ἡ ἀντήχησις τῶν πρώτων ἐκείνων τῆς ἐθνεγερσίας σεισμῶν. Οὕτως ἐμανθάνομεν τὰ ἐν Πλακίᾳ συμβαινόντα, οὕτως ἠκούσαμεν μίαν ἡμέραν, ὅτι ὁ Μωρέας ἐσηκώθη, ὅτι ὁ ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν καὶ οἱ προσετώτες τῆς Πελοποννήσου ἐτέθησαν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ κινήματος, συγχρόνως δὲ ἦλθεν ἡ φήμη, ὅτι ἡ Ἰῶρα καὶ αἱ Σπέτσαι ἐπανέστησαν.

Ὅτε, ἀνατρέγων διὰ τῆς μνήμης εἰς τὸ ἐνδοξόν ἐκεῖνο παρελθόν, συλλογίζομαι τὰ καθέκαστα, καὶ ἀναλύω τὰς τότε ἐντυπώσεις μου ἐξετάζω αὐτὰς ὡς ἀντανάλλασιν, οὕτως εἰπεῖν, τῆς κοινῆς τῶς γνώμης, καταλήγων συγνάκις εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἀγῶνος συμμετοχὴ τῶν ναυτικῶν μας νήσων εἰς τὸ ἐθνικὸν κίνημα συνετέλεσε πλείότερον ἴσως ἀφ' ὅσον πολλοὶ τὴν σήμερον δύνανται νὰ ἐνοήσωσιν, εἰς τὴν στερέωσιν καὶ τὴν διάδοσιν τῆς ἐπαναστάσεως. Δὲν λέγω τοῦτο διὰ τὴν μεγίστην ὕλικὴν βοήθειαν, τὴν ὁποῖαν τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα παρέσχον εἰς τὸ ἔθνος, οὔτε διὰ τὰ λαμπρὰ κατορθώματα δι' ἃν περιεβλήθη νέον στέφανον ἀμαράντου δάξης τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα. Ὅχι ταῦτα τὰ εἶδομεν καὶ τὰ ἠννοήσαμεν κατόπιν. Ἀλλ' εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς, ὅτε ἡμεῖς οἱ ζῶντες μακρὰν τοῦ κρατῆρος τῆς ἐθνικῆς ἐκρηκτικῆς ἠκούσαμεν, ὅτι οἱ Ἰῶραῖοι καὶ οἱ Σπετσιῶται καὶ οἱ Ψαριανοὶ ἀνεπέτασαν τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθερίας, συνησθάνομεν ζωηρότερον περὶ τίνος ἐπρόκειτο. Οἱ πλοῖαρχοι τῆς Ἰῶρας καὶ τῶν Σπετσῶν καὶ τῶν Ψαρῶν ἐξεπροσώπευσαν, δι' ὄρατοῦ τρόπου

τινὰ καὶ συγκεκριμένου στοιχείου, τὸν γενικὸν τὸν πανελληνίον χαρακτῆρα τῆς Ἐπαναστάσεως. Διότι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἦσαν γνώριμοι, πολλοὶ ἐθεωροῦντο ὡς φίλοι, τὰ ὀνόματα καὶ τὰ πρόσωπα τῶν ἦσαν γνωστὰ εἰς ὅλους τοὺς λιμένας, εἰς πᾶσας τὰς ἀγορὰς, ὅπου ὑπῆρχον Ἕλληνες. Ὡστε, ὅτε ἠκούσαμεν, ὅτι οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, οἱ γνώριμοι, οἱ φίλοι μας, ἀγωνίζονται ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος καὶ ὠρμήθησαν ἢ νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἢ ν' ἀποθάνωσιν, ἢ λεκτρισθῶμεν πάντες πολλῶ πλειότερον ἢ ὅτε ἐμάθομεν τοῦ Ἰψηλάντου τὸ κίνημα ἢ καὶ αὐτῆς τῆς Πελοποννήσου τὴν ἐξέγερσιν. Ὀμιλῶ περὶ τῶν πρώτων ἀρχῶν τοῦ ἀγῶνος καὶ τῶν πρώτων ἐντυπώσεων. Κατόπιν ἐπῆλθον ἄλλαι ἀφορμαί, ὅπως συναισθανθῶμεν τὸ ἀδιάρρηκτον τοῦ μετὰ τῶν ἐπαναστατῶν συνδέσμου μας. Οἱ Τούρκοι, σφάζοντες καὶ καταστρέφοντες καὶ ἀνδραποδίζοντες ἀπανταχοῦ ἀνδρας ἀόπλους καὶ τὰ γυναικόπαιδα, ἐφρόντιζον νὰ μᾶς ἐνθυμίζωσι τὸ ἀλληλκένεθρον τοῦ γένους, καὶ ἂν ἡμεῖς εἴχομεν διάθεσιν νὰ τὸ λησιμονήσωμεν.

Συγχώρει, ἀναγνώστα, τὰς παρεκβάσεις μου, ἢ γεροντικῆ μου χειρὸς ὑπέκουσα εἰς τῆς γεροντικῆς μου καρδίας τὴν ἄβυσσον ἀρέσκαται ἐνδιατρέχουσα εἰς τὰς συσσωρευμένας ἀναμνήσεις τῶν παθημάτων καὶ τῶν ἐντυπώσεων τῆς νεότητός μου. Ἢ πρόθεσίς μου εἶναι νὰ περιρριθῶ εἰς τὴν ἀφήγησιν τῶν περιπετειῶν τοῦ βίου μου. Ἀλλ' ὁ βίος ἐνδὸς ἐκάστου ἡμῶν ἀποτελεῖ μικρὰν μονάδα συνηγαμένην μετὰ τοῦ συνόλου τῶν κυκλούντων ἡμᾶς στοιχείων. Πῶς νὰ χωρίζω ἐκάστοτε τὰς περιουρήσεις τοῦ εὐτελοῦς ἀτόμου μου ἀπὸ τῆς κινήσεως τοῦ γενικοῦ ἀνεμοστροβίλου, ἐντὸς τοῦ ὁποῦ παροσύρετο; Διὰ ταῦτα, καὶ διότι εἶμαι γέρον, δὲν ὀ ἀποφεύγω ἴσως πάντοτε τὰς ταιαύτας παρεκβάσεις γράφων τ' ἀπομνημονεύματά μου. Ἀλλ' οὐδέμιν ἔχεις ὑποχρέωσιν νὰ μὲ ἀναγνώσῃς μέχρι τέλους, ἀναγνώστὰ μου. Ὅταν ἦσο μικρὸς καὶ σὲ ἔλεγε παραμυθία ἢ τροφὸς σου, τὰ ἔλεγε διὰ τὸ εὐχαριστήσῃ οὐχὶ μόνον τὴν ἰδικήν σου περιέργειαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνάγκην, τὴν ὁποῖαν ἡ ἴδια συνησθάνετο νὰ τὰ λέγῃ. Σ' ἔπαιρνε ἴσως ὁ ὕπνος ἐνίοτε. Ἀλλ' ἐξηκολούθει λέγουσα ἐκείνη, καὶ σὺ ἐξυπνῶν ἦκουες τοῦ διηγήματος τὸ τέλος. Ἴδου διὰ τὴν ἐνθυμῆσαι τὴν ἀρχὴν μόνον καὶ τὸ τέλος πολλῶν παραμυθιῶν, χωρὶς ἴσως νὰ γνωρίζῃς, διὰ τὴν ἐνθυμῆσαι τὴν μέσσην. Ἀλλὰ τὸ ἰδικόν μου παραμῦθι δὲν ἔχει καθ' αὐτὸ οὔτε ἀρχὴν οὔτε τέλος ὥστε δύνανται νὰ κοιμηθῆς ἀπὸ τοῦδε, ἀναγνώστὰ μου. Δὲν μὲ διακόπτεις.

Τὰ πρώτα περὶ τῆς Ἐπαναστάσεως ἀκούσματα ἦλθον μέχρις ἡμῶν κατὰ τὴν μεγάλην Τεσσαρακοστήν. Ὅποια Τεσσαρακοστή καὶ τί Πάσχα ἦτο ἐκεῖνο! Ἐπηγαίνομεν τακτικῶς εἰς

τὴν ἐκκλησίαν, καθόσον μάλιστα ἐκεῖ μετεδίδοντο αἱ εἰδήσεις, συγνάκις ψευδεῖς, συνήθως ἐξηγούμεναι, ἀλλ' ἐπὶ τέλους αἱ μόναι εἰδήσεις, τὰς ὁποίας ἐμανθάνομεν. Καὶ μὴ ὑποθέσῃ τις, ὅτι μᾶς ἀπέσπα τὸν νοῦν ἢ περὶ ταῦτα φροντίς ἀπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν τελετῶν. Ἀπ' ἐναντίας! Τὸ θερησκευτικὸν αἰσθημα ἦτο ἰσχυρόν τότε, τὰ δὲ παθήματα τοῦ γένους ἐνεσαρκουῦντο, οὕτως εἶπεῖν, δι' ἡμᾶς εἰς τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ, καὶ αἱ κατασκευαί τῆς Μεγάλης Ἐβδομάδος ἀκολοῦθίαι ἐξεπροσώπων τὴν ψυχικὴν κατάστασιν τοῦ πληρώματος τῆς ἐκκλησίας.

Περὶ τὰ μέσα τῆς Μεγάλης Ἐβδομάδος φημαι ἀπαισιῶ διεδόθησαν. Ἠκούσθη, ὅτι γίνονται φυλακισμοὶ καὶ δημεύσεις καὶ σφαγαί εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν προκρίτων τοῦ γένους ἀπεκεφαλίσθησαν. Τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα ἐμάθομεν, ὅτι ἐθανατώθη καὶ ὁ μέγας Διερμηνεὺς ὁ Μουρούζης, ὁ δὲ τρόμος τῶν ἀλλεπαλλήλων τούτων ἀκουσμάτων ἐπέριπτε πέπλον πένθους εἰς τὰ εὐφρόνια τῆς Ἀναστάσεως τροπάρια. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας διεδόθη φοβερὰ καὶ καταπληκτικὴ ἀγγελία. Ὁ Πατριάρχης ἐκρεμάσθη! Τὸ πτώμα του ἐδόθη παλίνιον καὶ ἔργιον εἰς τοὺς Ἑβραίους! Καὶ μᾶς ἐθέρισε τὴν καρδίαν ἡ εἰδήσις, καὶ μᾶς ἔκοψε τὰ γόνατα!

Διότι εἴμεθα ὑπὸ τὴν κράτος διπλοῦ αἰσθηματος πάντες: τῆς φοβῆς, τὴν ὁποῖαν εἰς πάντα Χριστιανὸν, εἰς πάντα Ἕλληνα, ἐπροξέει ἡ κατὰ τοῦ ἱεροῦ προσώπου τοῦ Πατριάρχου, τοῦ Ἐθνάρχου, ἱεροσυλίας καὶ τῆς συναίσθησεως, ὅτι οὐδενὸς πλέον ἐξ ἡμῶν ἢ ζωῆ ἦτο ἐξησφαλισμένη. Ἐὰν ἡ Κυβέρνησις αὕτη τοῦ Σουλτάνου ἀπετόλμα τοιαῦτα εἰς τὴν πρωτεύουσαν κατὰ τῶν ἀρχηγῶν, κατὰ τῶν προκρίτων τοῦ γένους, ὁποῖους διετρέχονεν κινδύνους οἱ ἄσχημοι ραγιαῖδες ἡμεῖς ἐκ τῆς ἀχαλινώτου θηριωδίας τῶν Τούρκων τῆς Σμύρνης, καὶ ἔτι μᾶλλον τῶν τῆς Ἀνατολῆς; Εἶχον ἤδη πρὸ ἡμερῶν ἀρχίσει νὰ συσσωρεύωνται περὶ τὴν Σμύρνην σμήνη ἀτακτα ἀγρίων ὀπλοφόρων, τοὺς ὁποῖους ἡ δίψα τοῦ αἵματος καὶ τῆς λεηλασίας εἴλκυεν ἀπὸ τὰ βάθη τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ παστὴς ἐφαίνετο εἰσέτι κηδόμενος τῆς ἀσφαλείας τῶν κατοίκων καὶ ἐκράτει ἐκτὸς τῆς πόλεως τὰ θηρία ἐκεῖνα. Ἀλλ' ἡ γειννασίς των ἐξήπτε καὶ ἠρέθιζε τοὺς ἐγγυρῶν Τούρκους. Ἐγίνοντο οὕτοι ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἀπειλητικώτεροι καὶ ἐκ τῶν ἀπειλῶν μετέβαινον εἰς τὴν πράξιν. Ἡ χεὶρ ἐπιπτε συγνάκις ἐπὶ τῆς μαχαίρας, καὶ ἤρχιζεν ἡ μάχαιρα νὰ ἐξέρχεται εὐκόλως τῆς θήκης, πολλοὶ δὲ ἀθῶοι ἐπληγώθησαν καὶ τινες ἐθανατώθησαν εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Σμύρνης. Ἀλλὰ ταῦτα ἦσαν αἱ ἀπαρχαί τῆς θυσίας. Κατόπιν ἐπῆλθον τὰ ὄργια τῆς λύσεως, αἱ σφαγαὶ καὶ οἱ ἐμπρησμοὶ καὶ αἱ αἰχμαλω-

σάι, οὐχὶ μόνον εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς ἀγορὰς καὶ εἰς τῶν Χριστιανῶν τὰς οἰκίας, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὰς σημαίαις τῶν Προξενείων, καὶ ἐπὶ αὐτῶν ἔτι τῶν εὐρωπαϊκῶν πλοίων, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἑκατοντάδες φυγάδων ἠρπάγησαν καὶ ἐσφάγησαν. Ἀλλὰ ταῦτα μετέπειτα τὰ ἐπληροφόρηθησαν. Δὲν τὰ εἶδον, καὶ δὲν θέλω νὰ γράψω εἰμὴ μόνον ὅσα εἶδον καὶ ὑπέφερον.

Πολλοὶ ἐν τούτοις ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν ἤρχισαν κρυφίως νὰ φεύγῃσι. Ἄνὰ πᾶσαν σχεδὸν ἡμέραν ἐμυθάζομεν, ὅτι ἐγένετο ἀφαντος ἐκ τῶν γνωστῶν μας τίς. Τί ἔπαθε! Μὴ τὸν ἐφόβησαν; Μὴ κρύπτεται φοβηθεὶς; Ἐγένετο ἐπὶ τέλους γνωστὴ ἡ φυγὴ του. Τὸ δὲ παράδειγμα τῶν φευγόντων, καὶ ὁ φόβος τῶν ἡμερῶν αὐξάνοντων κινδύνων, δὲν μᾶς ἀφινον νὰ ἡσυχάζομεν, τὸν πατέρα μου καὶ ἐμέ. Μᾶς κατέλαθεν ἀκατάσχετος ὁ πόθος τῆς φυγῆς. Ἄλλο δὲν ἐσμεπτόμεθα εἰμὴ πῶς ν' ἀναχωρήσωμεν. Τὸ δὲ πρᾶγμα ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἀπέβαινε δυσκολώτερον. Αἱ Τουρκικαὶ ἀρχαὶ δὲν ἐπέτρεπον πλέον τὴν ἀναχώρησιν τῶν ραγιάδων. Ἐλέγετο μάλιστα, ἀλλὰ δὲν ἠθέλομεν εἰσεῖτι νὰ τὸ πιστεύσωμεν, ὅτι οἱ πρόξενοι ἔλαβον διαταγὰς ν' ἀπωθῶσι τοὺς ἐπὶ ξένων πλοίων προσφεύγοντας. Δὲν τὸ ἐπιστεύομεν, καὶ ὅμως ἦτο ἀληθές. Εὐτυχῶς εὐρέθησαν καὶ πρόξενοι καὶ πλοίαρχοι ἔχοντες σπλάγγνα, καὶ μὴ θέλοντες νὰ γίνωσι προμηθευταὶ σφαγίων εἰς τοὺς Τούρκους!

Κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἀφίχθη εἰς Σμύρνην ἀρχαῖος τοῦ πατρὸς μου φίλος, ὁ καπετὰν Βισβίλης, κυβερνήτης γολέτας ὑπὸ Ρωσικὴν σημαίαν. Ἀνέπευσε δὲ πατῆρ μου, ὅτε μίαν πρωτὴν τὸν εἶδεν εἰσερχόμενον εἰς τὸ Χάνιον πρὸς ἐπίσκεψίν μας. Ὁ ἀγαθὸς πλοίαρχος ἤρχετο νὰ μᾶς προσφέρῃ τὸ πλοῖόν του. Ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν, μετὰ τὴν πορὰσιν τοῦ φορτίου ὑπεσχέθη νὰ μᾶς μεταφέρῃ εἰς Χίον.

—Εἰς τὴν Χίον, ἀνέκραξα, ὅτε μοὶ ἐξεμυστηρεῖσθι ὁ πατὴρ τὴν ἀπόφασίν του. Μὴ ἐκεῖ θὰ εἴμεθα ἀσφαλῆστεροι ἀπ' ἐδῶ;

—Ἐκεῖ θὰ εἴμεθα ὅλοι ἡμεῖς μετὰ τὴν μητέρα καὶ τὰς ἀδελφάς σου. Ἡ θὰ σωθῶμεν μετ' αὐτῶν, ἢ ὅλοι ἡμεῖς ἀσφαλισθῶμεν!

Ἐν τῷ μεταξύ προτομαζόμεθα. Ἄλλ' οὔτε καιρὸν διὰ προτομασίας εἶχομεν, οὔτε ἠθέλομεν νὰ προδώσωμεν δι' ἀκαίρων μέτρων τὸ μυστικὸν σχέδιόν μας. Τὰ ἐμπορεύματα ἀπεφασίσσαμεν νὰ τὰ παραιτήσωμεν εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, τὰ δὲ ἀσύνακτα γρένι εἰς τῶν ὀφειλετῶν μας τὴν συνείδησιν, ἐάν διασωθῶσι καὶ ἐκεῖνοι. Ἐπερισυνάξαμεν ὅσα χρήματα ἠδυνήθημεν, καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν μετὰ καρδίας παλλούσης ἐπερμύναμεν τοῦ ἡλίου τὴν δύσιν, κατὰ τὴν μετὰ τοῦ φίλου πλοίαρχου συνεννόησιν.

[Ἐπιτελεσθέντα]

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ.

II ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΘΕΟΦΑΝΕΙΩΝ ΕΝ ΜΟΡΙΧΟΒΩ

Τὸ Μορίχοβον εἶνε ἐπαρχία τῆς Μακεδονίας πρὸς ἀνατολὰς τῶν Βιτωλίων ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ὄρους Morjowitza planina, ἀποτελουμένη ἐκ 18 μεγάλων χωρίων. Πάντα τὰ χωρία ταῦτα εἶνε κεφαλοχώρια, ὑπαγόμενα πολιτικῶς εἰς τὴν διοίκησιν τῶν Βιτωλίων· ἡ δὲ τοπικὴ αὐτῶν ἀρχὴ—μουδὴρ καὶ κατῆς—ἐδρεύει ἐν τῷ μεγίστῳ τῶν χωρίων Witalischtscha, ὅπερ σύγκειται ἐκ περισσοτέρων τῶν 800 οἰκιῶν.

Τὸ ὄρος τοῦτο εἶνε κατάφυτον ὑπὸ πευκῶν καὶ ἔχει ὑγιεινότερον κλίμα καὶ γονιμωτάτην γῆν. Ἐκ τῶν κατοίκων ὀλίγιστοι ἐπιδίδονται εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ἰδίως μάλιστα αἱ γυναῖκες, οἱ δὲ πλείστοι εἶνε ξυλοσχίσται, σανιδιοποιοί, ἐξασκούντες συνήθως τὸ ἐπάγγελμα τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἐνθα μεταβαίνουν καὶ ὠρισμένην τοῦ ἔτους ὥραν.

Πάντες οἱ κάτοικοι εἶνε εἰρηνικοὶ καὶ εἰς ἀκρον φιλόξενοι· λαλοῦντες δὲ μόνον τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν μένουσιν ἀναπόσπαστοι ἀπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου. Οὐδεὶς αὐτῶν γνωρίζει οὐδ' ἀπλῆν ἀνάγνωσιν· φρονοῦσι δὲ ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦτο ἔχουσι μόνον οἱ ἱερεῖς. Ἀλλὰ μὴ νομίσῃ τις ὅτι οἱ ἱερεῖς ἐννοοῦσιν, ἔστω καὶ ἐλάχιστον, ὅσα ἀναγινώσκουσιν. Αἴτιον τούτου εἶνε ὅτι ἐν οὐδενὶ τῶν χωρίων ὑπάρχει σχολεῖον. Γίνονται δὲ ἱερεῖς ἐκ τῶν ἐγγχωρίων οἱ υἱοὶ τῶν πλουσιῶν, μαθόντες τὴν ἀνάγνωσιν ὡς ὑπάρχει παρά τινι ἐκ τῶν ἱερῶν τῶν περὶ τὰ Βιτωλίων χωρίων· μόλις δὲ κατορθοῦσι τοῦτο τέσσαρες ἢ πέντε καὶ ὅλην τὴν ἐπαρχίαν ἐκείνην ὥστε εἰς τέσσαρα ἢ πέντε χωρία ἀναλογεῖ εἰς καὶ μόνος ἱερεύς. Ἀλλὰ καὶ ἐκκλησίας ἔξ ἢ ἑπτὰ μόνον χωρία ἔχουσι, μίαν ἕκαστον, καὶ αὐταὶ ἀνοίγονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δις τοῦ ἔτους. Ἄν δὲ ἀποθῆναι τις, μὴ παρόντος ἱερέως, θάπτεται, καὶ μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας ψάλλει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τοῦ τάφου τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν.

Οἱ ὄρειοι οὗτοι κάτοικοι θεωροῦνται καὶ ἄλην τὴν εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν ὡς ἀγροικότατοι καὶ βλακίστατοι. Ἐπειδὴ δὲ πλὴν τοῦ ἐθνικοῦ ὀνόματός των Morjowitzi—Μοριχοβίται—ἔχουσι καὶ τὴν ἰδιαιτέραν ἐπικλήσιν Turlnitzi, ἡ λέξις turlik προσάπτεται πολλαχοῦ τῆς Τουρκίας εἰς πάντα ἀγροικὸν καὶ βλάκα ἢ γονδροκέφαλον. Καὶ τὴν μὲν ἀγροικίαν οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῇ εἰς αὐτούς, διότι αὕτη εἶνε ἀχώριστος σύντροφος τοῖς εὐρισκομένοις εἰς τοιαύτην κατάστασιν· ἀδικώτατα ὅμως θεωροῦνται ὡς βλάκες, ἐν ᾧ τοῦναντίον εἶνε οὐκ ὀλίγον νοήμονες· δὲν εἶνε δὲ σπάνιοι μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἄνδρες ἐξήχου νοημοσύνης.

Τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τῇ ἐ-

πιούση τῶν Θεοφανείων, φροντίζουσι περὶ ἐκλογῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Τοιοῦτος δὲ ἐκλέγεται ἐκ τῶν γεροντοτέρων τις ὡς ἐξῆς· Συμμόνουσι ψωμίον (τοῦρταν) ἀκετὰ μέγαλον, ἐν ᾧ τίθεται σταυρὸς τις ἀργυροῦς μικρὸς, ὡς συνειθίζεται πολλαχοῦ ἢ ἀπῆτα τοῦ ἁγίου Βασιλείου. Ἄμα ψῆθῃ τὸ ψωμίον, ὁ πρῶτος ὡς ἄγιος Ἰωάννης διατελέσας διαιρεῖ αὐτὸ εἰς τόσα ἴσα τεμάχια, ὅσοι εἶνε οἱ ὑποψήφιοι γέροντες, οἵτινες λαμβάνουσιν ἕκαστος ἐκ τῶν τεμαχίων τούτων· ἐκεῖνος δὲ, ἐν οὗ τῷ τεμαχίῳ εὐρεθῇ ὁ σταυρὸς, κηρύττεται δι' ὅλον τὸ ἔτος ὡς «βαπτιστὴς τοῦ Ἰησοῦ». Οὗτος δὲ ὑποχρεοῦται κατ' ὅλον τὸ ἔτος νὰ μὴ νύψῃ μήτε τὸ πρόσωπον μήτε τὰς χεῖρας, μήτε τὸν πώγωνα νὰ κελρῇ. Τὸ ὄνομά του θεωρεῖται ἐν βίῃ τῇ περιφερείᾳ ἐκείνη σεβαστὸν καὶ ἅγιον, καὶ τὰ ζῶα του ἱερά. Ἄν τις εὐρῇ ἐν τῷ ἔσπαρμένῳ αὐτοῦ ἀγρῷ κανὲν ἐκ τῶν ζώων τοῦ ζῶντος ἁγίου δὲν ἀποδιώκει αὐτὸ, ἀλλὰ προστρέχει πρὸς ἐκεῖνον καὶ παρακαλεῖ αὐτόν, ὅπως εὐδοκήσας ἀποδιώξῃ τὸ κτήνος ἐκ τοῦ ἀγροῦ δι' ἐξορκισμοῦ τινος. Ἐν γένει δὲ ἔχει πλεῖστα προνόμια ὁ ἄγιος, προτιμώμενος εἰς πάντα ὅλον τῶν ἄλλων γερόντων.

Ἐκλέγονται δὲ τοιοῦτοι ἄγιοι ἐν τισὶ μόνον χωρίοις, τὰ δὲ λοιπὰ ἀναγνωρίζουσιν ὡς τοιοῦτον τὸν τοῦ πλησιεστάτου χωρίου.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος τῇ πρώτῃ τῶν Θεοφανείων μετὰ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας, ἂν τυχὸν γένηται τοιαύτη, πορεύονται ἅπαντες οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου καὶ τῶν περὶ τὸ χωρίον εἰς κρήνην, ἧς τὸ ὕδωρ πίπτει ἀπὸ τινος ὕψους, μετ' ἑαυτῶν ἔχοντες τὸν ἄγιο, ὅστις διακρίνεται τῶν ἄλλων ἐκ τῆς γενικῆς τοῦ σώματος ρυπαρότητος. Ἐκατέρωθεν αὐτοῦ συνωθεῖται τὸ πλῆθος ἀμιλλώμενοι τίς πλησίον τοῦ ἁγίου νὰ εὐρίσκηται. Ἄφ' οὗ δὲ φθάσωσιν εἰς τὴν κρήνην, προβαίνει ὁ ἄγιος, ἀποκαλύπτεται καὶ ἴσταται ὑπὸ τὸ πίπτον ὕδωρ. Πάντες, ἀρχομένων τῶν γερόντων, σπεύδουσι διὰ τοῦ κοίλου τῶν παλαμῶν νὰ δεχθῶσι τὸ ἀμιαζόμενον ὑπὸ τοῦ σώματός του ὕδωρ, ἄλλοι μὲν ὑπὸ τὸν πώγωνα αὐτοῦ τείνοντες τὰς χεῖρας—καὶ τοῦτο θεωροῦσιν ὡς ἁγιώτερον—ἄλλοι δὲ ὑπὸ τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν καὶ ἄλλων μερῶν τῶν ἐνδυμάτων του· νιπτόμενοι δὲ τὸ πρόσωπον καὶ ῥοφῶντες ἐκ τοῦ ἁγιασμένου τούτου ὕδατος φωνάζουσι «Βοήθει μας, ἄγιε Ἰωάννη!»

Ὁ δυστυχὴς ἄγιος εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ μείνῃ οὕτως ὑπὸ τὸ πίπτον ὕδωρ, μέχρις οὗ πάντες, καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἁγιασθῶσιν ἐκ τοῦ ὕδατος ἐκεῖνου.

Τοιαύτη ψυχρολουσία πόσον εἶνε εὐχάριστος ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, μάλιστα δὲ εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, ὅπου τὸ ψῆχος εἶνε δριμύτατον, ἕκαστος δύναται νὰ ἐννοήσῃ. Τὴν δύναμιν δὲ τοῦ τοσούτου

ψύχους μόνον τοιοῦτοι ὄρεσιβιοὶ δύνανται νὰ ὑπομείνωσι.

Μετὰ τὴν ψυχρολουσίαν τοῦ ἁγίου μας καὶ τινῶν πασχόντων, οἵτινες πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ πάθους τῶν ῥίπτονται μετὰ τῶν ἐνδυμάτων εἰς λάκκον οὐ μακρὰν τῆς κρήνης εὐρισκόμενον, δι' οὗ διέρχεται τὸ ἁγιασμένον ὕδωρ, ἀρχεται ἡ λιτανεῖα. Θέτουσι τὸν ἅγιον οὕτως ἔχοντα μετὰ τῶν βεβρεγμένων ἐνδυμάτων του ἐντὸς φορέλιου ὡς νεκρὸν καὶ περιφέρουσιν αὐτόν περὶ τοὺς ἀγρούς, εὐχόμενοι ὑπὲρ τῆς καρποφορίας αὐτῶν, κραυγάζοντες τὸ Κύριε ἐλέησον καὶ ἐπικαλούμενοι τοῦ ἁγίου τὴν ἄρωγὴν. Λήγει δὲ ἡ τελετὴ αὕτη τῶν Θεοφανείων μετὰ τῆς λιτανείας.

Τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, ἅπαντες πανηγυρίζουσι τὸ ὄνομα τοῦ ζῶντος ἁγίου, πλείστοι δὲ ἐν τῇ οἰκίᾳ του. Μετὰ τὸ γεῦμα γίνονται χοροὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χωρίου, ἀγῶνες πάλης, σκοποβολῆς κ. τ. τ. Τῇ δὲ ἐσπέρᾳ γίνεται ἡ ἐκλογή τοῦ μέλλοντος διὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἁγίου, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, ὅποτε πᾶσι καὶ ἡ ἁγιασύνη τοῦ παλαίου.

Καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη σώζεται ἡ συνήθεια ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκεῖνοις τοῦ νὰ ἐκλέγῃσι τοιοῦτον ἅγιον κατ' ὅλους τοὺς τύπους οὗς ἀνωτέρω εἶπομεν, ἔχοντα πάντα τὰ προνόμια ἐκεῖν'· δὲν γνωρίζομεν ὅμως ἀκριβῶς ἂν καὶ ἡ τελετὴ τῆς εορτῆς τῶν Θεοφανείων διατηρεῖται κατὰ τοὺς αὐτοὺς τύπους.

Διηγήθη δὲ ἡμῖν τὰ περὶ τῆς τελετῆς ταύτης γέρον ἀρχιερεύς, οὗ τὸ ὄνομα μετὰ μεγίστου σεβασμοῦ ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν γνωρισάντων αὐτόν. Ἐφροντίσαμεν δὲ νὰ μὴ παραλίπωμεν μηδὲν ἐξ ὧν περὶ τούτου διηγήθη ἡμῖν.

Εἰς πολλοὺς ἔσως θὰ ραγῇ ἡ περιγραφή αὐτῆ μῦθος. Ἄς λάβωσιν ὅμως ὑπ' ὄψιν οὗτοι ὅτι πλείστοι τῶν ὄρειων ἐκεῖνων κατοίκων οὐδὲ ὅπως γνωρίζουσι τί πρᾶγμα εἶνε ἡ ἀγία μετάληψις, καὶ ὅτι, ἐν τισὶ ἐξ αὐτῶν μάλῃ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὅτι ὑπάρχει τοιοῦτόν τι καὶ ὅτι ἐξ οἴνου παρασκευάζεται, οὐδὲ ὅπως ὀκνεῖ νὰ τρέξῃ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἱερέως, πρὸς τὸν παρακαλῶν νὰ εἴπῃ: «Δός μου, παπᾶ, κ' ἐμένα καμμιὰ τσότρα μεταλαβὴ, νὰ μεταλάβω κ' ἐγὼ σὰν Χριστιανός.» Τοῦτο μόνον ἀρετὴ νομίζομεν, νὰ δώσῃ ἰδέαν τινὰ τῆς ὀρθοκευτικῆς ἀναπτύξεως τῶν μερῶν ἐκεῖνων.

*Ἐκ τῆς ἡμέρας, Ἀπριλίου 1878.

ΧΡΙΣΤΟΣ Π. ΤΟΠΑΛΗΣ.

Ο ΟΡΙΩΝ

Κατὰ τὰς παρούσας χειμερινὰς νύκτας ἀνατέλλει, μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, μεγαλοπρεπῆς καὶ κολοσσιαῖος ἀστερισμὸς, εἰς τὸν οἱ ἀρχαῖοι ἀπέδιδον ἀληθινὰ ἐπήρησιν ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. Τὸν ἀστερισμὸν τοῦτον ὠνόμασαν Ἰβρίων, ἡ δὲ ἐμφάνισις αὐτοῦ

προήγγελλε. τῆν περίοδον τῶν μεγάλων καταιγίδων.

Ὁ Ὀρίων κατέχει μεγίστην ἔκτασιν ἐν τῷ στερεώματι, συνοδεύεται δὲ καὶ ὑπὸ πλείστων ἄλλων μικροτέρων ἀστερισμῶν. Μεταξὺ τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὸν πολυπληθῶν ἀστέρων δύο εἶσι πρῶτου μεγέθους, πλεῖστοι δὲ δευτέρου καὶ τρίτου μεγέθους.

Ὁ γίγας, ὃν παριστάνει ὁ ἀστερισμὸς οὗτος, ἦτο, κατὰ τὴν μυθολογίαν, υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος ἢ τοῦ Ἑρμῆος, καὶ τῆς Βύρυάλης, θυγατρὸς τοῦ Μίνωος. Μέγας θηρευτὴς, ἔτραψε πλείστους κύβας θηρευτικούς· ἐντεῦθεν δὲ οἱ γειτονίζοντες ἀστερισμοὶ τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ μικροῦ Κυρκός. Περιπέττει καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐν τῇ θαλάσῃ, ἥς τὰ ὕδατα μόλις ἐκάλυπτον αὐτὴν μέχρι τῆς ὀψύδος· ἐντεῦθεν δὲ ὁ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐκτεινόμενος ἀστερισμὸς τοῦ Ἡριδανῶ, μυθώδους ποταμοῦ, υἱοῦ τοῦ Νηρέως κατὰ τὸν Ἡσίοδον. Κατεδίωξε τὰς Ἰάδας, αἵτινες ἐξήϊφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπως σωθῶσιν ἀπὸ τῶν γαιῶν αὐτοῦ, καὶ τὰς ὀπίσθας ὁ Ζεὺς ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ Ταύρου, καταστέριας αὐτάς. Πρὸςέβαλε καὶ τὸν Ταῦρον, ἡμιγυόμενον διὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ἐντεῦθεν δὲ ὁ ἡμίγυμος ἀστερισμὸς. Κρατεῖ τὸν πέπλον τῆς Ἀρτέμιδος, ὃν ἀφῆρασαν ὅτε, συγκυνηγετῶν μετ' αὐτῆς, ἀπεπειράθη νὰ τὴν ἀπαγάγῃ· ἡ θεὰ, ὀργισθεῖσα, ἐξήγαγεν ἐκ τῆς γῆς σκορπίον, ὅστις ἔδρακε τὸν γίγαντα θανατηφόρος, ἐντεῦθεν δὲ ὁ ἀστερισμὸς τοῦ Σκορπίου, ὅστις ἀνατέλλει καθ' ἣν στιγμὴν δύει ὁ Ὀρίων.

Ἡ καταστέριας τοῦ Ὀρίωνος εἶνε ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων. Ἀναφέρεται ἐν τῇ Βίβλῳ τοῦ Ἰωβ.

«Συγῆκας δὲ δεσμὸν Πλειάδος καὶ φραγμὸν Ὀρίωνος ἠροίκας.»

Ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς ἀσπίδος τοῦ Ἀχιλλέως ἀναφέρει τὸν λαμπρὸν τοῦτον ἀστερισμὸν ὁ Ὁμηρος, λέγων,

«Ἐν δὲ τῇ τελευτῇ πάντα, τὰτ' οὐρανὸν ἰστεράνωται, «Πλειάδα; ὁ Ἰάδας τε, τὰ τε σθένος Ὀρίωνος.»

Ὁ Ἰπίδος ἀναφέρει ὡσαύτως τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Ὀρίωνος εἰς τὰ Ἔργα καὶ Ἡμέρας.

Ἐὰν παρατείνῃ τις νοσῶς τὸ ἐπίπεδον τοῦ Ἰσημερινοῦ, θέλει διέλθει τοῦτο ἀκριδῶς διὰ τοῦ τελαμώνος τοῦ Ὀρίωνος, ὃν ἀποτελοῦσι τρεῖς κατὰ γραμμὴν ἀστέρες δευτέρου μεγέθους. Ἡ δεξιὰ χεὶρ τοῦ γίγαντος κρατεῖ ῥόπαλον· εἰς τὴν ζώνην φέρει ξίφος, τὸ δὲ πρόσωπον αὐτοῦ βλέπει πρὸς δυσμὰς. Παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ κεῖται ὁ ἀστερισμὸς τοῦ Λαγωῦ. Ἐμπροσθεν αὐτοῦ ἔχει τὸν Ταῦρον, καθ' οὗ ἐπιτίθεται. Ἐπὶ τοῦ Ταύρου κεῖνται αἱ Ἰάδες, αἱ πέντε θυγατέρες τοῦ Ἰκεανῶ Ἀμβροσία, Κορραίς, Θεώνη, Αἰσὺλη καὶ Πολυζώ· ὀλίγον ἀπωτέρω ἐπὶ τῆς βῆχως τοῦ Ταύρου, κεῖν-

ται αἱ Πλειάδες, αἱ ἑπτὰ ἀγλαὶ θυγατέρες τοῦ Ἀτλαντος καὶ τῆς Πλειόνης, ἡ Ἀλκυόνη, ἡ Μερόπη, ἡ Κελαινώ, ἡ Ἡλέκτρα, ἡ Στερόπη, ἡ Ταῦρητι καὶ ἡ Μαῖα.

Ἐν τοιαύτῃ λαμπρῇ συνοδείᾳ διατρέχει τὸ στερέωμα ὁ μεγαλοπρεπὴς ἀστερισμὸς τοῦ περιφήμου θηρευτοῦ, ὅστις, κατ' ἄλλους μυθολόγους, ἔσχε πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ τὴν τύχην τοῦ ν' ἀπαγάγῃ ὑπὸ τῆς Ἡούς. Μ. Γ. Α.

ΚΑΤΩ ΤΟ ΦΩΤΑΕΡΙΟΝ!

Ὁ τοῖς πᾶσι γνωστὸς Ἑδισον, ὁ τοῦ φωνογράφου καὶ ἑτέρων εὐφρεσάτων συσκευῶν ἐφευρέτης, ἔβλεπε ἤδη τὸ ἐπὶ ἔτη συνταράττον τοῦς φυσικοὺς πρόβλημα τῆς ἐπ' ἀπειρον ὑποδιαίρεσεως τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός, καὶ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ εἰς πάσας τὰς οἰκτικὰς χεῖρας. Διὰ τῆς ἠλεκτρικῆς μηχανῆς δύναται νὰ παραγάγῃ ἀπειρον ἀριθμὸν φωτοβολίας, ἥς ἡ γλυκεῖα καὶ κανονικὴ λάμψις (ὑπερβαίνουσα τὴν τοῦ φωταερίου ὅσον τὸ φωταερίον τῆς λαμπάδος) καὶ τὸ εὐαῶνον θά γείνωσιν αἰτία νὰ ἐγκαταλιπῶσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν διὰ τοῦ φωταερίου φωτισμὸν. Ὁλ. Ἑδισον διὰ συρμάτων ὀλοπυτέλλη τὸ φῶς εἰς πάντα τῆς πάλαις τὰ σημεῖα καὶ εἰς πάσας τῶν οἰκιῶν τὰς ὀροφάς. Τὰ σύρματα ταῦτα ὀφείλουσι νὰ εἶνε ἀπορροηόμενα καὶ ὑπὸ τὴν γῆν, ὡς οἱ σωλῆνες τοῦ φωταερίου. Οἱ φανοὶ καὶ οἱ σὺλκοὶ τοῦ φωταερίου θὰ χρῆσασιν αὐτοὶ καὶ εἰς τὸ νέον φῶς. Μόνον δὲ τοὺς μικτῆρας (boxes) ἀντικαθιστῆ ἡ τοῦ Ἑδισον ἐφευρέσις. Ἐν ἐκάστη δὲ οἰκίᾳ θὰ τεθῆ φωτόμετρον δι' οὗ θὰ μετράται ἡ καταναλισσομένη ποσότης τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, καὶ ἐξ οὗ τὰ σύρματα θὰ διακλαδωθῶσιν εἰς αὐτὴν, προσκαρμολόμενα εἰς μικρὰς τινας συσκευὰς μεταλλικὰς ἀναλογούσας πρὸς ἕναστον φῶς. Πᾶς δὲ ἄνθρωπος ἀγαπῶν τὴν οἰκονομίαν δύναται νὰ ποστειλῇ εἰς τὴν τοῦ φωταερίου Ἐταιρείαν τὸ φωταερίομετρόν της μετὰ τοῦ φωταερίου! Ἴνα δὲ ἐκλάβῃ τὸ νέον τοῦτο τοῦ Ἑδισον φῶς ἢ νὰ σθεσθῇ ἀρκεῖ νὰ πιέσῃ τις μικρὸν τι ἐλαστήριον. Τὰ αὐτὰ δὲ σύρματα θὰ φέρωσιν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ τὸ φῶς καὶ τὴν θερμότητα καὶ τὴν κινητήριαν δύναμιν. Διὰ τῆς δυνάμεως ταύτης θὰ δύναται τις νὰ κινή ῥαπτικὴν μηχανὴν ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον, διὰ δὲ τῆς θερμότητος θὰ μαγειρεύωνται τὰ φαγητά. Ἐν γένει δὲ ἐὰν τὸ φωταερίον ἀντικατασταθῇ διὰ τοῦ φωτός τοῦ Ἑδισον θὰ προσέλθῃ οἰκονομία ἐπὶ τοῦ παρόντος μὲν ἔτι τοῖς ἐκπῶν, καὶ βραδύτερον θ' ἔτι! Ὅποια ἀλλοίωσις τῶν πραγμάτων!

Ἴδῃ δὲ συνιστάθῃ καὶ Ἐταιρεία πλουσιῶν κεφαλαιούχων συνανοηθεῖσα μετὰ τοῦ Ἑδισον πρὸς διάδοσιν τῆς ἐφευρέσεώς του.

Μέχρι δὲ τοῦ νῦν ὁ Ἑδισον εἰς οὐδὲνα εἶπέ τι περὶ τῆς ἐφευρέσεώς του· ἐργάζεται δὲ μά-

νας ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ του περιμένων νὰ τύχῃ πρῶτον προνομίον παρὰ πάντων τῶν Ἑυρωπαϊκῶν Κρατῶν καὶ ἔπειτα νὰ τὴν κοινοποιήσῃ. Ὁ Κῆρυξ τῆς Νέας Ἰόρκης γράφει ὅτι ὁ Ἑδισον ἄμα λαβὼν τὰ διπλώματα τοῦ προνομίου σκοπεῖ νὰ φωτίσῃ δωρεὰν πάσας τὰς οἰκίας τῆς ὁδοῦ ἔνθα κατοικεῖ, καὶ ἀπὸ τοῦ ἐργαστηρίου του νὰ παρακολουθῇ καθ' ἐκάστην νύκτα τὰς προόδους τοῦ φωτισμοῦ. Εὐθύς δ' ὡς τὰ πάντα παρασκευασθῶσι πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτισμοῦ εἰς Νέαν Ἰόρκην θὰ ἰδρῶσιν σταθμοὶ κεντρικοὶ, ὧν ἡ ἐνέργεια θὰ ἐπεκτείνεται εἰς ἀκτῖνα ἡμίσεος μιλίου. Θὰ διαπερασθῶσιν ἔπειτα σύρματα διὰ τῶν σωλῆνων τοῦ φωταερίου καὶ, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, θὰ χρῆσαι εἰς τὸ νέον φῶς καὶ οἱ φανοὶ καὶ πᾶσαι αἱ λυχνίαι αἱ καὶ νῦν ἐν χρήσει.

Γινώσκαι καὶ σκέψαις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΑΕ-ΑΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιού.]

64.

Ἡ ἀλήθεια δὲν ὀφείλει τὸν κόσμον τόσον, ὅσον βλάπτουσιν αὐτὸν αἱ ὕψεις αὐτῆς αἱ κατὰπλαστοι.

65.

Πᾶς ἀποδίδεται εἰς τὴν φρόνησιν ἑπαινος. Ἐν τούτοις ἡμῶς δὲν δύναται αὕτη ν' ἀσφαλίσῃ τὸν ἄνθρωπον κατὰ παντὸς συμπτώματος, ἔστω καὶ τοῦ ἐλαχίστου.

ΑΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Αὐτὸ σύζυγοι ὀδοιποροῦσιν ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ χωρίσματος σιδηροδρομικῆς ἀμάξης.

— Εἶνε καλὴ ἡ θέσις σου; ἔρωτᾷ ὁ σύζυγος τὴν σύζυγον.

— Πολὺ καλὴ.

— Δὲν σὲ πειράζει ὁ ἥλιος;

— Διόλου.

— Δὲν φυσᾷ ἀπὸ τὸ παράθυρον;

— Παντάπασι.

— Ἐλα λοιπὸν ν' ἀλλάξωμεν θέσιν.

— Διατί, ἀγαπητέ, δὲν μὲ προσκαλεῖς ἐνίστε εἰς τὸ σπίτι σου;

— Αἶ. . . νὰ σοῦ εἰπῶ ἐλεύθερα· ἡ συντροφία σου δὲν εἶνε πολὺ διασκεδαστικὴ.

— Τότε λοιπὸν πῶς ἔρχεσαι εἰς τὸ σπίτι μου;

— Ἀλήθεια· ἀλλὰ φεύγω ὅταν θέλω, ἐνῶ εἰς τὸ σπίτι μου θὰ φεύγῃς σὺ ὅταν θέλῃς.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * Πάντες ἀνεξαιρέτως παντὸς τόπου, πάσης ἡλικίας καὶ πάσης κοινωνικῆς τάξεως οἱ ἄνθρωποι ἀρέσκονται εἰς τὴν κνίσσαν τῶν ἐπαί-

νων. Ἡ μόνη μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰ εἶνε ὅτι οἱ μὲν ἀσφαλίζονται εὐχαρίστως μόνον τὴν σμῆραν καὶ τὴν ἀλόγη, οἱ δὲ εὐχαριστοῦνται εἰς τὸν καπνὸν οἰουδήποτε θυμιάματος.

* * Ἡ πολιτικὴ κατέστη σήμερον ἡ εὐχερστερα πασῶν τῶν τεχνῶν. Οἱ πρὶν πολιτικοὶ ἄνδρες ἠναγκαζόντο ν' ἀναζητῶσι διὰ λεπτῶν ψυχολογικῶν ἀναλύσεων διὰ τίνος εἶδους τιμῆματος ἠδύνατο νὰ ἐξαγοράσωσιν ἐκάστην συνειδήσιν, ἐνῶ σήμερον πάντες ἀγοράζονται διὰ χρημάτων.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ Νέα Ἰόρκη εἶν' ἐσηφημένη μεταξὺ δύο ποταμῶν, οὗ ἕνεκα τὸ μήκος αὐτῆς εἶνε μείζον τοῦ πλάτους καὶ τὰ διάφορα τμήματα ἔνθα ἡ ἀγορὰ ἀπέχουσι τοσοῦτον ἀπὸ τῶν τμημάτων ἔνθα αἱ κατοικίαι, ὥστε συχνότατα οἱ ἄνθρωποι μεταβαίνοντες εἰς τὸ γραφεῖον ἢ τὸ ἐργαστήριόν των εἶνε ἠναγκασμένοι νὰ διατρέχωσιν ἐδὸν δώδεκα χιλιομέτρων. Ὅθεν πρὸ ἑτῶν πολλῶν ἐκρίθη ἐπάναγκες νὰ κατασκευασθῶσιν ἐναέριοι σιδηρόδρομοι, ἵνα ἡ συγκοινωνία γίνετα δι' ἑδοῦ καίμηνος ὑπεράνω τῆς πόλεως καὶ ἀνευ οἰουδήποτε κωλύματος. Καὶ κατασκευάσθη μὲν τοιοῦτος σιδηρόδρομος ὑπὲρ τὴν ἐδὸν Γρηουίχου, ἀλλ' αἱ ἀμαξοστοιχίαι ἤσαν τοσοῦτον ἀραιαί, ὥστε ἐλαχίστη ἴσθ' ἡ ἐκ τῆς ἐναερίου ταύτης ἑδοῦ ὀφέλεια. Διὰ τοῦτο πρὸ τριῶν περίπου ἐτῶν ἔδρυσαν σταθμὸς διὰ μέσου, πρὸς πολλαπλασιασὸν τῶν ἀμαξοστοιχιῶν. Νῦν δὲ καταγίνονται νὰ διακλαδῶσιν τὸν σιδηρόδρομον περὶ ὅλην τὴν πόλιν. Ἰδοὺ δὲ ὅποιάς τις εἶνε ἐν περιλήψει ὁ ἐν Νέᾳ Ἰόρκῃ ἐναέριος σιδηρόδρομος κατὰ τὰς περιγραφὰς τῶν ἐφημερίδων.

Ἐνοεῖται καὶ περιττὸν εἶνε νὰ εἰπωμεν ὅτι διὰ κλιμάκων ἀνέρχονται οἱ ἄνθρωποι εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου. Ἐκείθεν δὲ βλέπει τις ὑποκάτω αὐτοῦ οἰκίας, ἀμάξας, ἀνωρώπους περιπατοῦντας κτλ. Τὸ εἰσπτόριον τιμᾶται 55 λεπτῶν ὅλα δὴποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ ἀπόστασις, αἱ δὲ ἀμαξίαι εἶνε βραγύτεραι καὶ σπενότεραι τῶν συνήθων σιδηροδρομικῶν, ἔχουσαι τὰς θέσεις κατὰ τὰς μακροτέρας πλευράς. Ἄφ' οὗ δὲ οἱ ἐπιβάται καθεσθῶσιν ἡ ἀμαξία ἐκινεῖ ἐλαφρότατα τρέχουσα.

Ἐὰν δὲ ἀπὸ τοῦ ὕψους ἐκεῖνου ῥίψῃ τις τὸ βλέμμα κάτω εἰς τὴν δὸν αἰσθάνεται φέρον μήπως ἐπισυμβῇ ἐκτροχίαισις. Ἀλλ' εἶνε ἀδύνατον τοιοῦτον δυστύχημα, διότι ἐκατέρωθεν τῶν σιδηρῶν ῥάβδων ὑπάρχει καλῶς προσηλωμένη στερεὰ δοκὸς σχηματίζουσα ὠρακεῖον ὕψους 15 ὑπεκατομέτρων, καὶ ἐὰν ὁ τροχὸς ἐξέλθῃ ἐκ τῆς ῥάβδου ἀπωθεῖται ὑπὸ τοῦ ὠρακεῖου τούτου. Καὶ περὶ ἄλλων δὲ προφυλακτικῶν μέ-

ων οὐκ ἀνοήτως ἵνα πᾶς φόβος κινδύνου κατὰ τὸ δυνατόν ἐξελειφθῆ.

Νῦν δὲ ἐργάζονται εἰς τὴν σύστασιν νέας ὁδοῦ, ὥστε μετ' οὐ πολὺ θὰ ὑπάρχη καὶ ὅλην τὴν γραμμὴν διπλῆ σειρά βάρδων καὶ αἱ ἀμαξοστοιχίαι θὰ πολλαπλασιασθῶσιν.

Ἡ ἀμαξοστοιχία ἴσταται ὑπεράνω τῆς πεντηκοστῆς ἐνάτης ὁδοῦ μετὰ δρόμον ἡμισείας μίλις ὥρας, ἢν κοινῆ τις ἀμαξα διανύει ἐν μιᾷ περίπου ὥρᾳ. Ὅταν δὲ ἀποπερατωθῇ τὸ ὅλον σύστημα τοῦ σιδηροδρόμου, θὰ ὑπάρχωσι δύο γραμμαι, αἵτινες συνδεόμεναι κατὰ τρία ἢ τέσσαρα σημεῖα θὰ περικυκλώσωσι πανταχόθεν τὴν πόλιν ἑλλην.

Ὁ ἐναέριος σιδηροδρόμος εἶν' ἐστηρικμένος ἐπὶ στύλοις ἐκ χυμένου μετάλλου. Ἐν τινι δὲ λεωφόρῳ πλάτους 15 μέτρων αἱ στύλοι ἴστανται ἐπὶ τῶν πεζοδρομίων παρὰ τὰ κράσπεδα ἀπέχοντες ἀλλήλων 16 μέτρα. Ἐκάστη δὲ σειρά βάρδων κεῖται ἐπὶ δοκοῦ ἐχούσης μὲν μήκος 15 μ. 50, κατὰ δὲ τὰ δύο αὐτῆς ἄκρα στηριζομένης ὑπὸ στύλων ὕψους 1 μ. 50.

Τῇ 25 Ἀπριλίου 1878 ἐκυκλοφόρησαν κατὰ πρῶτον αἱ 20 πρῶται ἀμαξὶ τοῦ ἐναερίου σιδηροδρόμου, χωροῦσαι μὲν 40 ἀνθρώπους, ἐχούσαι δὲ τροχοὺς χαρτίνους μετὰ χαλυβδίνων στεφανῶν. Αἱ ἀτμάμαξαι αἱ σύρουσαι τὰς ἀμάξας ταύτας ἔχουσι βάρος ἐξ ὧν καὶ διανύουσι 48 χιλιόμετρα τὴν ὥραν.

Ἐναέριος σιδηροδρόμος ἔχων 2 γραμμάς ἀπαιτεῖ δαπάνην κατὰ μέσον ὄρον 625.000 φράγκων τὸ χιλιόμετρον, ἐν ᾧ ὁ ὑπόγειος σιδηροδρόμος ἐν μεγάλῃ τινὶ πόλει θὰ ἀπῆται δαπάνην ἐξ ἑκατομμυρίων φράγκων τὸ χιλιόμετρον, μὴ ὑπολογιζομένων τῶν σταθμῶν καὶ τοῦ ὕλικου.

Οἱ ἐναέριοι σιδηροδρόμοι οἱ διερχόμενοι ὑπεράνω τῶν ὁδῶν καὶ τῶν λεωφόρων βεβαίως ἔχουσι καὶ αὐτοὶ τὰς ἐλλείψεις των καὶ τὰ ἀτοπὰ των καὶ πολλοὶ ὑπάρχουσι οἱ ψέγοντες αὐτούς, ὅτι δὴλα δὴ τὰ μέγιστα θὰ ἐνοχλῶσι, διερχόμενοι μάλιστα διὰ στενῶν ὁδῶν, θὰ ἐμπούσωσι δὲ διὰ τοῦ θορύβου των τρόμον εἰς τοὺς ἵππους, οἱ στύλοι των ἐν τισὶν ὁδοῖς θὰ παρακλώσωσι τὴν εὐκόλον συγκοινωνίαν. Ἄλλ' ἕμως οἱ πολῖται χάριν τῆς ἄλλης εὐκολίας ἣν παρέχουσι οἱ ἐναέριοι σιδηροδρόμοι θὰ συγχωρήσωσιν αὐτοῖς τὰ πάντα.

Τὸ σπουδαιότατον δὲ τῶν ἐλαττωμάτων εἶνε ὁ θόρυβος τῶν ἀμαξοστοιχιῶν καὶ ἡ ἀντανάκλασις τοῦ θορύβου ὑπὸ πάντων τῶν μεταλλίνων στύλων τῶν ὑποβασταζόντων τὸν σιδηροδρόμον. Οὕτω δὲ θὰ ὑπάρχη σειρά δονήσεων καὶ ἀλλεπαλλήλων ἠχητικῶν κυμάτων προσβαλλόντων δεινῶς τὰ νεῦρα τῶν παρὰ τὴν ὁδὸν κατοικούντων, αἵτινες δυνατόν νὰ προσβληθῶσι τούτου ἕνεκεν ὑπὸ μεγίστης κοπώσεως,

ὑπὸ ἀϋπνίας, ὑπὸ ἐγκεφαλικῶν νόσων, μνηγιτίτιδος κλπ. Παρεκλήθη δὲ ὁ τοῦ φωνογράφου ἐρευρητής, τὸ κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπιστημονικὸν χρηστήριον, νὰ μελετήσῃ τὸ πρᾶγμα καὶ νὰ ἐπινοήσῃ μέσον δι' οὗ νὰ ἀμβλύνηται ὁ θόρυβος ὁ ὑπὸ τῶν δονήσεων τῶν ἀμαξοστοιχιῶν γινόμενος.

Ἄλλ' οἱ φόβοι οὗτοι φαίνονται ἡμῖν εἰς ἄκρον ἐξωγαμμένοι διότι οἱ ἄνθρωποι οὐκ συνειθίσωσι τὸν θόρυβον καὶ δὲν θὰ καταργηθῇ τὸ ταχύτατον τοῦτο τῆς συγκοινωνίας μέσον, δι' οὗ αἱ ὁδοὶ τῆς πόλεως ὀλιγαλλάτῃ τῆς ἀενάου ἐνοχλήσεως τῶν ἀμαξῶν.

Μετὰ τὰς τελευταίας καὶ ἀκριβεῖς ἀπογραφάς, (λέγει ἡ βιενναία «Γερμ. Ἐφημ.»), αἱ πόλεις τῆς Εὐρώπης ἐτάχθησαν κατὰ τὴν πολυανθρωπίαν ὡς ἐξῆς: «Πληθυσμὸν ὑπερβαίνοντα ἐν ἑκατομμύριον ἔχουσι τέσσαρες πόλεις: Λονδῖνον (3 1/2), Παρίσιον (2), Βιέννα (1,050,000), Βερολίνον (1,044,000). Ἐξ ὧν οἱ κάτοικοι ὑπερβαίνουσι κατὰ τὴν πληθὺν ἡμισυ ἑκατομμύριον: Πετροῦπολις (680,000), Κωνσταντινούπολις (650,000), Μόσχα (600,000), Γλασκωβ (548,000), Λιβερχούλ (525,000), Μαγκεστρία (500,000). Πέντε καὶ εἴκοσι πόλεις οἱ κάτοικοι συμποσοῦνται ἀπὸ 200 εἰς 500 χιλιάδας: εἶνε δὲ αὗται: Νεάπολις 425, Βιρμιγγάμη 375, Μαδρίτη 367, Ἀμβούργον 364, Λὼν 345, Μασσαλία 320, Βαρσαβία 320, Δουβλίνον 315, Βρυξέλλαι 310, Πίστα 300, Ἀμστελέρδαμ 296, Λήδ 292, Σχεφίλδη 275, Βρεσλαβία 240, Ρώμη 230, Λισβὼν 220, Βουκουρέστιον 224, Μόναχον 220, Πάνορμος 220, Βορδῶ 215, Ἐδιμβούργον 215, Βαρκελώνη 215, Κοπεγχάγη 206, Μεδιόλανον 200, Δρέσδα 200. Ἀπὸ 100 ἕως 200 χιλ. κατοίκους ἔχουσι τεσσαράκοντα μίλι πόλεις. Τρεῖς καὶ ἑκατὸν πόλεις ἐν Εὐρώπῃ ἔχουσι κατοίκους ἀπὸ 50 μέχρι 100 χιλιάδων: ἐπὶ τὰς καὶ ἐξήκοντα ἔχουσι ἀπὸ 40 μέχρι 50 χιλιάδων: διακόσιαι δὲ τριάκοντα τρεῖς ἀπὸ 25 μέχρι 40 χιλιάδων.

Ὁ ρώσικος στρατός, ὅστις ἔλαβε μέρος εἰς τὸν τελευταῖον κατὰ τῆς Τουρκίας πόλεμον, συνέκειτο ἐξ 610,000 ἀνδρῶν. Ἐκ τούτων 311,000, ἦτοι πλέον τοῦ ἡμίσεος, ἐφανεύθησαν εἰς διαφόρους μάχας, ἢ ἀπέβιωσαν συνεπείᾳ τραυμάτων καὶ ἀσθενειῶν.

Κατὰ τὰς δημοσιευθείσας ἐπιστήμους ἐκθέσεις, γράφει ἡ «Ἡμέρα» ἐν ἔτει 1877 διεβιβάσθησαν διὰ τῶν ἀγγλικῶν ταχυδρομίων 1,174,828,200 δελτάρια, ἐφημερίδες καὶ βιβλία. 4,878,625 ἐπιστολαὶ ἐπεστράφησαν εἰς τὸ κεντρικὸν ταχυδρομεῖον ὡς μὴ διεβιβάσθησαι. 25,000 ἐπιστολαὶ εἶχον παραδοθῆ ἄνευ ἐπιγραφῆς: ἐξ αὐτῶν δὲ 757 περιεῖχον 214 λ. στ. εἰς χρυσὸν καὶ χαρτονομίσματα καὶ 9,000 λ. στ. εἰς συναλλάγματα, τραπεζικὰ γράμματα κτλ.

Ἄνευ περιβλήματος ἢ ἐπιγραφῆς εὐρέθησαν κατατεθειμένα ἐν τοῖς ταχυδρομείοις 12,525 δέματα. Ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἰρλανδίᾳ ὑπάρχουσι ἐν συνόλῳ 11,319 ταχυδρομικὰ γράφεια: ὑπάρχουσι δὲ καὶ 5,700 γράφεια πρὸς ἐκδοσὶν ταχυδρομικῶν ἐπιταγῶν. Δι' αὐτῶν διεβιβάσθησαν ἐν συνόλῳ, κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, 27,870,177 λ. στ. Τηλεγραφήματα διεβιβάσθησαν κατὰ τὸ 1877, ἐκτὸς τῶν πεμφθέντων εἰς ἐφημερίδας, 23,868,079: τὰ δὲ εἰς ἐφημερίδας, λέσχας, χρηματιστήρια καὶ ἀναγνωστήρια πεμφθέντα τηλεγραφήματα περιεῖχον 250,000,000 λέξεις. Τὸ προσωπικὸν τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγραφείων σύγκειται ἐκ 45,506 ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. Μόνον ἐν Λονδίῳ ὑπάρχουσι 10,653 ταχυδρομικοὶ ὑπάλληλοι, ἐξ ὧν 5,800 ἐν τῷ κεντρικῷ ταχυδρομείῳ.

Ἐν τίνος βιβλίῳ κατ' αὐτὰς δημοσιευθέντος ἐν Παρισίοις καὶ ἐπιγραφομένου «Ἡ Κα Πομπαιδοῦρ», ἀποσπῶμεν τὸ ἐπόμενον τεμάχιον, ἐξ οὗ καταφαίνεται πῶσα ἐδαπανήθησαν ὑπὸ τῆς πανισχύρου ταύτης εὐνοουμένης Λουδοβίκου τοῦ ΙΒ'. Ἡ σημείωσις δὲ αὕτη τῶν δαπανῶν ἐλήφθη ἐκ τῶν βιβλίων τοῦ ἐπιστάτου αὐτῆς, ἐν ᾧ ἦσαν καταγεγραμμένα πάντα τὰ τεκνητὰ καὶ τὰ ἀκίνητα αὐτῆς κτήματα.

Καὶ δὴ τὰ τῆς τραπέζης ἀργυρᾶ σκευῆ ἦσαν ἀξίας 537,000 φράγκων, τὰ δὲ χρυσᾶ 150,000. Καὶ οἱ μὲν ἀδάμαντες 1,783,000, τὰ δὲ κοσμήματα καὶ οἱ δακτυλιόλιθοι 800,000, πλὴν ἑτέρον σινικῶν ἀξίας 111,000 καὶ πορκελανῶν ἀρχαίων, τιμωμένων 150,000. Καὶ αἱ μὲν λινοστολαὶ ἐξετιμῆθησαν 1,000,000, αἱ δὲ ἐσθῆτες 350,000, τὰ δὲ μαγειρικὰ σκευῆ 66,672.

Ἐν τῷ αὐτῷ πίνακι τῶν δαπανῶν εὐρηγὰται καὶ τινες δαπάναι, ἐξ ὧν δυνάμεθα πῶς νὰ συμπεράνωμεν πῶσα ἐδαπάνη ἡ Γαλλία εἰς τὰς ἐσθῆτας ἃς ἡ μαρκησία Πομπαιδοῦρ προσέφερε συνεχῶς εἰς Λουδοβίκον τὸν ΙΒ' ἐν ταῖς ἐξοχαῖς αὐτῆς. Ἐδαπάνησε λοιπὸν ἐν δεκαεννέα ἔτεσιν 600,000 φράγκων εἰς ἀγορὰν λαμπάδων καὶ πλέον ἢ 150,000 εἰς φανούς καὶ ἄλλα μηδαμινὰ πρᾶγματα.

Οἱ ἵπποι, τὰ ὄχηματα καὶ τὰ φορεῖα ἦσαν ἀξίας 1,800,000 φράγκων, αἱ δὲ δαπάναι τῆς φορβῆς ἐν δεκαεννέα ἔτεσι 1,300,000 καὶ αἱ τῆς πολυτελοῦς στολῆς τῶν θεραπόντων 250,000 καὶ αἱ τοῦ πατρὸς τῆς μαρκησίας 400,000. Ἡ μαρκησία Πομπαιδοῦρ εἶχεν ἰδίαν κατοικίαν ἐν τοῖς ἀνακτόροις τῶν Βερσαλλιῶν καὶ ἑτέραν ἐν Φοντανεβλῶ κατὰ τὸ διάστημα καὶ ὁ βασιλεὺς ἐξήρχετο εἰς θήραν. Ἄλλ' αὐταὶ δὲν ἐξήρχον εἰς τὴν ἀπληστον καὶ δαπανητικὴν αὐτῆς φύσιν: δι' ἡγήρασε πρῶτον μὲν τὸ κτήμα Κρεσί 650,000 φράγκων, ἔπειτα δὲ ἵνα ἐπεκτείνῃ αὐτὸ προσέλαβε μετ' οὐ πολὺ τὸ Δω-

ναὶ μετρήσασα 140,000, τὴν Μαγενβίλιν 25,000, τὸ Τρεὸν 40,000 καὶ τὸ Σαιρρεμῦ 24,000 φράγκων.

Αἱ δὲ ἐπισκευαὶ μετὰ δύο ἔτη κατεβόχθησαν 700,000 φράγκων. Κατεσκευάσαν παμμέγιστα ἀναχώματα, ἐκτίσαν διώρυγας μετὰ συγκρατημάτων ἐκ πέτρας πελεκητῆς, ἠγείραν ὄρη τεχνητὰ, πάντα δὲ ταῦτα ἐπεράτωθησαν μίλις τῷ 1754, ἤτε ὁ βασιλεὺς μετέβη εἰς Κρεσί ἀκολουθούμενος ὑπὸ μέρους τῆς αὐλῆς.

Ἡ μαρκησία ἠγόρασεν ἔπειτα τὸ Μοντροῦ, ὅπερ παρεούθις μεταπωλήσασα ἠγόρασε τὴν παρὰ τὰς Βερσαλλίας ἑσπαλιν Λασίλ 260,000 φρ.

Τῷ 1750 οἰκοδομεῖται τὸ ἐν Βερσαλλίαις Ἐρμηρικὸν ἐνδιαίτημα ἐπὶ γηπέδῳ ἐξήκοντα στρεμμάτων, δωρηθέντος αὐτῇ ὑπὸ τοῦ βασιλέως. Τῷ δὲ 1752 ἐπὶ ἐτέρου γηπέδου, δώρου ὡσαύτως τοῦ βασιλέως, οἰκοδομεῖται διὰ 250,000 φράγκων τὸ μέγαρον τὸ καλούμενον νῦν τῶν δεξαμενῶν, οὗ ὁ διάδρομος ἦγε κατ' εὐθείαν εἰς τὰ ἀνάκτορα.

Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον ἠγόρασεν 730,000 φράγκων ἐν Παρισίοις ἐν τῷ Προαστίῳ τοῦ Ἀγίου Ὀνωρίου τὸ μέγαρον Ἐβραϊ, τὸ νῦν Ἡλύσιον, καὶ τέλος οἰκοδομεῖτο τὸ περιλάλητον μέγαρον τῆς Καλῆς Θέας, ὅπερ κατεβόχθησεν ἀνόητα ποσά.

Κατὰ τοὺς μετριοτάτους ὑπολογισμοὺς ἡ μαρκησία Πομπαιδοῦρ ἐζημίωσε τὴν Γαλλίαν ἐν 19 ἔτεσι (1745-1764) 36 ἑκατομμύρια φράγκων, τιυτέστιν, ὑπολογιζομένης τῆς τότε ἀξίας τοῦ ἀργύρου, διακόσια ἑκατομμύρια σημερινῶν φράγκων!

Ἐρμηρεῖς τις γαλλικῆ, ποιουμένη λόγον περὶ τῶν δαπανῶν τούτων, παρατηρεῖ λίαν ὀρθῶς ὅτι ἡ εὐνοουμένη Λουδοβίκου τοῦ ΙΒ' ἐδαπάνη κατ' ἔτος αὐτῆ καὶ αὐτὴν πλεονα τῶν σημερινῶν δαπανωμένων εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας, τοὺς 9 ὑπουργοὺς, τοὺς 527 βουλευτάς καὶ τοὺς 300 γερουσιαστάς, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἀποδοχῶν τῶν δύο προέδρων τοῦ Κοινοβουλίου.

Ἀπίστευτος εἶνε ἡ ὀφέλεια, ἣν αἱ μέγιστα τῶν ἐφημερίδων ἐν τῷ παλαιῷ καὶ τῷ νέῳ κόσμῳ, κατ' ἐξοχὴν δὲ αἱ ἀγγλικαὶ καὶ αἱ ἀμερικανικαὶ, πορίζονται ἐκ τῶν διαφῶρων δηλοποιήσεων, ἃς δημοσιεύουσι καὶ ἐκάστην. Ὁ καθηγητῆς Holloway ἀνήγγειλε πρῶτον τὰ γνωστὰ αὐτοῦ καταπότια τῷ 1837 πέντε ἔτη ὕστερον ἐπλήρωσεν εἰς δημοποιήσεις 100,000 φράγκων: τῷ 1845 ἐπλήρωσε διπλασίονα: τῷ 1851 ἐδαπάνησε 400,000: τῷ 1853 περὶ τὰς 600,000, τῷ δὲ 1877 ὑπερ τὰς 800,000. Ἄλλὰ καὶ ἐκ τῆς μεγάλης περιουσίας ἣν ἐκτήασατο, προσήνεγκεν ὑπὲρ τῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων 11,600,000! Οἱ πωληταὶ ἀπλητισμένων ἱματίων Μωσῆς καὶ οὐδὲ δαπανῶσι

κατ' έτος εἰς δηλοποιήσεις 200,000 φράγκων· τούσαυτα δὲ καὶ ὁ λατρὸς Ἴόγγε διὰ τὸ γνωστόν αὐτοῦ σελαχιδες ἔλαιον, τὸ κοινῶς λεγόμενον λάδι τῆς μουρούνας. Διὰ τὴν ἀγγελίαν τῶν χρεωδῶν εἰς τὰς κλίνας καταναλισκουσιν ὁ Χήφ καὶ υἱὸς 120,000, ὁ δὲ βράπτης Νίχολς διὰ τὰ προϊόντα τῆς τέχνης του 100,000 φρ. κατ' ἔτος. Ὁ ἀρωματοπώλης καὶ φαρμακοπώλης Χαμβόλδ ἐν Νέα Ἰόρκη καταχωρίζει τὰς ἀγγελίας του εἰς τρισεχθίαις ἐφημερίδας· δαπανῶν καθ' ἑξομάδα 40,000. Πρὸ τινῶν μηνῶν, ἀντιμίας μόνης ἐκτενοῦς καὶ κεκαλλωπισμένης ἀγγελίας ἐπλήρωσε 15,000. Ἐπὶ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, τῆ ἡμέρα, ὅτε ἀφίκετο εἰς Νέα Ἰόρκη ἡ εἰδήσις περὶ τῆς πτώσεως τῆς Ῥισμόνδης, προσήνεγκε τῷ ἐκδότῃ τοῦ «Κήρυκος» 20,000 φράγκων ἀντιμίας ὅλης σελίδος· ἀλλ' ἡ προσφορά του δὲν ἐγένετο δεκτὴ δι' ἑλλειψιν χώρου. Οἴκισθεν νοεῖται, ὅτι οἱ ἐπὶ ἀδραῖ ἀμοιβῆ γινόμενοι διὰ τῶν ἐφημερίδων γνωστότεροι, συλλέγουσι ταχέως καὶ περιουσίαν κολοσσαίαν. Ὁ καθηγητὴς Holloway λ. γ. λέγεται ὅτι ἔχει περιουσίαν 40,000,000 φράγκων.

Ἐκ τῶν ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἀγγέλλονται εἰς τὴν «Ἐφ. τῆς Γενεύης» δύο σπουδαιότατα βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ σχέδια, ἢ διόρυξις τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Παναμάς, ἢ αἱ δαπάναι προϋπολογίσθησαν εἰς 500,000,000 φράγκων, καὶ νέα παγκόσμια ἐκθεσις ἐν Νέα Ἰόρκη κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος. Ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου σχεδίου διεπέρανε τὰς ἐργασίας τῆς ἐπιτροπῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἀντιναυάρχου Δανιὴλ Ἄμμεν καὶ τοῦ ἀρχιμηχανικοῦ Οὐάις· τὸ δεύτερον σχέδιον δὲν εἶνε εἰσέτι ὡρισμένον.

Ἐκ Λίμας τῆς Περούας ἀγγέλλεται, ὅτι ὁ πρὸ πολλῶν ἐτῶν αὐτόθι ἐγκαταστάς γερμανὸς χημικὸς Στέινβαχ κατώρθωσε νὰ ἐφεύρῃ νίαν φωτογραφίαν μέθοδον, ἣτις θὰ ἀναστατώσῃ τὴν τέχνην τοῦ πρώτου εὑρετοῦ Ἀναγέρ. Ὁ Στέινβαχ ἀλείφει τὸ ὀπισθεν μέρος τοῦ κατόπτρου διὰ χημικοῦ μίγματος, ὅπερ αὐτὸς ἐπενόησεν, τὸ δὲ κάτοπτρον διατηρεῖ διὰ παντὸς ἢν δεικνύει εἰκόνα. Ὁ εὑρετὴς ἐπώλησεν ἤδη ἐν Ἀμερικῇ τὸ προνόμιόν του ἀντι 400,000 ταλήρων.

Εἰς Ἀναγκαστικόν.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Γλυκίσματα θηλητήρια.

Καὶ τὰ γλυκίσματα ὑπόκεινται εἰς παντοειδεῖς παραποιήσεις καὶ νοθεύσεις. Διὰ τοῦτο πρέπει πάντοτε νὰ ἔχωσιν ἀγνὴν τὴν γεῦσιν τοῦ καρποῦ, ὅστις εἶνε ἡ βᾶσις αὐτῶν. Ὁσάκις δὲ λείπει ἡ γεῦσις αὐτῆ, δυνάμεθα ἀσφαλῶς νὰ εἰπωμεν ὅτι τὸ γλυκίσμα εἶνε παραπεποιημένον καὶ νοθευμένον. Ἐβεβαιώθη δὲ ὅτι εὑρέθησαν ἐν διαφόροις τῆς Ἡσπερίας ἀγοραῖς πωλούμενα

γλυκίσματα κατασκευασμένα ἐκ βερυκόκκων, ὧν τὰ δύο τρίτα ἦσαν νεροκαλόκυθον καὶ τὸ ἐν μόνον τρίτον βερύκοκκα. Ἰσαύτως δὲ καὶ πηκτὴ (πελτές) πορτοκαλλίων οὐδ' ἔχνος πορτοκαλλίου ἔχουσα, ἀλλὰ κατασκευασμένη ἐκ γογγυλίδων καὶ μόνων. Ἐὰν λοιπὸν ἐπιθυμῆτε νὰ ἔχητε γλυκίσματα καλὰ καὶ γνήσια πρέπει νὰ τα κατασκευάζητε μόνοι σας, ἀποφεύγοντες τὰ ἔξωθεν ἐρχόμενα ἔτοιμα. Πρὸς τοῦτο δὲ οὐ μόνον τῶν καρπῶν καλὴ ἐκλογή πρέπει νὰ γίνηται, ἀλλὰ καὶ τῆς ζαχαρώσεως. Καὶ ἰδοὺ διατί·

Κυρία τις κατασκεύασε πηκτὴν φραγκοσταφύλων μετὰ πολλῆς ἀκριβείας καὶ τέχνης. Ὅτε δ' ἐκένωσε τὸ γλυκίσμα παρετήρησεν ἐν τῷ βάζει τοῦ ἀγγείου ψήγματα μαύρα σκληρὰ καὶ βαρέα, ὡς μίαν δρᾶκα περίπου. Ἐξετασθέντα δὲ ἀνευρέθησαν ὅτι ἦτο μόλυβδος. Ἀλλὰ παῦ εὑρέθη, βεβαίως περιείχετο ἐντὸς τῆς ζαχαρώσεως, ὡς ἀπεδείχθη ἐκ τῆς γενομένης παρευθὺς ἐρεύνης. Ἰδοὺ δὲ πῶς συμβαίνει·

Οἱ πωλοῦντες ἐν Βυρῶπῃ τὴν ζάχαριν συντρίβοντες τὰ μεγάλα τεμάχια τῆς ζαχαρώσεως συναγοῦσι τὰ τρίμματα ἐντὸς μεγάλων δοχείων καὶ τὰ πωλοῦσι τὴν ἐποχὴν τῆς κατασκευῆς τῶν γλυκισμάτων. Τινὲς δὲ τούτων συντρίβουσι τὴν ζάχαριν ἐπὶ τραπέζης κεκαλυμμένης διὰ λεπτοῦ στρώματος μολύβδου, ἵνα ἀμβλύνηται ὁ κρότος, καὶ μὴ ἀναπηδῶντα τὰ τρίμματα διασκορπίζονται. Ἔννοεῖται δ' ὅτι εὐκολώτατα ἀποκόπτονται τεμάχια λεπτότατα ἐκ τοῦ μολυβδίνου ἐπικαλύμματος τῆς τραπέζης, ἅτινα ἀναμιγνύονται μετὰ τῆς ζαχαρώσεως. Καὶ τὸ πῶσόν τῶν τεμαχίων τούτων εἶν' ἐνίοτε οὐκ εὐκαταφρόνητον. Διότι χημικὸς τις διηγεῖται ὅτι εὑραν ἐντὸς ἐνὸς χιλιογράμμου (312 ¹/₂ δραμίων) ζαχαρώσεως ὀγδοήκοντα ὑποχιλιόγραμμα (2 ¹/₂ δράμια) μολύβδου. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἐν ταῖς καρποῖς περιεχόμενα δέξα ἐπηρεάζοντα τὸν μολυβδὸν συντείνουσιν εἰς παραγωγὴν μολυβδόχων ἀλάτων, ἅτινα πάντα εἶνε δηλητηριώδη, ἐννοεῖ πᾶς τις πῶσον εἶνε κινδυνώδης ἡ χρῆσις τῆς τῆσραυτῆς ζαχαρώσεως καὶ τῶν δι' αὐτῆς κατασκευαζομένων παντοειδῶν γλυκισμάτων.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἐπιθυμεῖτε τὸ φῶς τῆς λυχνίας σας νὰ εἶνε ζωηρότερον καὶ λαμπρότερον χωρὶς καὶ νὰ καταναλισκεται πολὺ ἔλαιον; Οὐδὲν τούτου ἀπλοῦστερον καὶ εὐκολώτερον, ἀρκεῖ μόνον νὰ μεταχειρίζησθε ἐλλύχνια (φτίλια) ἐμβραχέντα πρότερον πολλὴν ὕδραν ἐντὸς ὄξους καὶ ξηρανθέντα ἔπειτα ἕως οὐ ἀφαιρεθῇ καὶ ἡ ἐλαχίστη ὑγρασία. Τοῦτο δὲ ἐφαρμόζεται εἰς οἶαν δὴποτε λυχνίαν, εἴτε πρᾶστουχον εἴτε πολυτελεῖ, εἴτε ἔλαιον εἴτε πετρελαίου εἴτε οἶνονεῦματος.

[Μία φίλη τῆς Ἐστίας].

ΑΘΗΝΑΙΣ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΘΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΗΤΑΣΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΗΤΟΡΙΩ